

Divrej Tora

ŠABAT 7. LIPNJA 2025. - 11. SIVANA 5785.

Prije nekog vremena, tijekom jednog od naših svakodnevnih razgovora, majka mi je ispričala kako ju je duboko dirnuo članak koji je upravo pročitala. Članak je nudio smjernice roditeljima i odgajateljima mladih ljudi koji su imali poteškoća s ispunjavanjem vjerskih i akademskih očekivanja svojih roditelja i zajednice. Pisac je prioritet stavio na tretiranje djeteta *b'kavod ub'jedidut*, s poštovanjem i bliskošću, potičući roditelje i odgajatelje da poštuju činjenicu da dijete doista zna što je ispravno i da razumiju da njihovo problematično ponašanje nije toliko pobuna koliko izraz djetetova dubokog nezadovoljstva.

Slične je smjernice nedavno podijelio i Rav Daniel Kalish iz Ješive Ateres Shmuel iz Waterburyja u Durhamu, Connecticut, na stranicama *Jewish Actiona* (proljeće 2025.). On je izvanredan i posvećen *mehaneh* (odgajatelj) mladića, koji je živi primjer savjeta koje dijeli:

"Roditelj nikada ne bi smio izgubiti vjeru u urođenu dobrotu svog djeteta... vjerovati u dobrotu svog djeteta unatoč velikim razlikama između njih... Kao roditelji, moramo raditi na sebi kako bismo uočili dobrotu i pozitivne osobine ovog djeteta unatoč frustracijama koje ono može kod nas izazvati, često i svakodnevno. I tada možemo početi utjecati na njega ili nju. Svi mi griješimo. Cilj svima nama je imati *ajin tov*, vidjeti suštinsku dobrotu u svim ljudima, a posebno u našoj djeci. I time ne govorim o djetetovom potencijalu, već o tome kakvo je ono sada."

Iznimna važnost strpljivog odgajanja ogleda se u izvanrednom komentaru Midraša u našoj paraši. Kao dio ceremonije posvećenja *Miškana* (svetišta), svaki od plemenskih vođa prinio je bika, ovna i ovcu. Raši (Bamidbar 7:21) citira Midraš koji povezuje bika s Avrahamom i obrok koji je ponudio svojim anđeoskim gostima, ovna s Jichakom i njegovom zamjenom kod *akeda* (vezivanja), a ovcu s Jakovom i njegovim čuvanjem stada za Lavana. Ovo je upečatljivo, jer dobro razumijemo da su događaji s tim životinjama kod Avrahama i Jichaka primjereno

simbolizirali ključne i formativne trenutke: Avrahamov *hesed* (velikodušnost) i Jichakovu *gevura* (veliko samosvladavanje). Ali što je to kod ovce što je karakteristično za Jakova? Ovo je pitanje obradio autor *Shaarei Orah* na sljedeći način:

Dok su Avraham i Jichak imali po jednog sina koji je nastavio obiteljsku liniju i jednog ili više njih koji nisu, Jakov je bio otac dvanaestorice sinova od kojih su svi ostali u okrilju obitelji. Ono što je Jakov donio židovskom narodu bila je snažna sposobnost da obitelj drži na okupu, da nikada ne izgubi vezu ni s jednim djetetom, što su naši učenjaci dosljedno nazivali "*mitato šelema*" (njegov krevet je potpun). U tome je Jakov pokazao osobinu pastira koji se brine za svako janje, kako to ističu prekrasne riječi Rambama koji opisuje idealnog židovskog kralja (Hilhos Melachim 2:6):

"*Trebao bi biti milostiv i samilostan prema malima i velikima, angažirati se za njihovo dobro i blagostanje. Trebao bi štiti čast čak i najponiznijih ljudi. Kada govori narodu kao zajednici, trebao bi govoriti blago, kao što je navedeno: 'Slušajte, braćo moja i narode moj...' Slično, navodi se: 'Ako danas budeš sluga ovim ljudima...' Trebao bi nositi teškoće, terete, pritužbe i ljutnju naroda kao što primalja nosi dojenče.' Stih (Tehilim 78:71) kralja naziva pastirom: 'da paseš Jakova, svoj narod.' Proroci (Ješajahu 40:11) su opisali ponašanje pastira: 'On će pasti svoje stado kao pastir; on će skupiti jaganjce svojom rukom i nositi ih u svom naručju.'*"

Kao roditelji, kao odgajatelji i kao zajednica, moramo biti pastiri i brinuti se za svako naše dijete i učenika bezuvjetnom posvećenošću, osiguravajući naš kontinuirani odnos, tretirajući ih sve s poštovanjem i bliskošću, *b'kavod ub'jedidut*, i s istinskim razumijevanjem.■

Rabbi Moshe Hauer, Tora kao način života

Kohen – prva alija – 17 p'sukim (4,21-37)

Drugo brojanje Levita nastavlja se s Geršonovom granom obitelji. Prvo brojanje bilo je brojanje muškaraca od 30 dana starosti naviše. Ovo brojanje obuhvaća samo muškarce između 30 i 50 godina starosti, i ono predstavlja radnu snagu za *Miškan*. Zapazite: Početna dob za službu Levijevaca je 30 godina starosti. U *Bet HaMikdašu* nema najviše dobne granice. Međutim, u *Miškanu* je, budući da je posao Levijevaca pored pjevanja i čuvanja zahtijevao i nošenje dijelova *Miškana*, postojala obavezna dob umirovljenja - 50 godina starosti. Također primijetite da je K'hatova grana obitelji bila prebrojana, a njihovi zadaci navedeni na kraju Bamidbara.

U Geršonove zadatke pripadaju: tri pokrova *Miškana* – *Miškan* (zamršeno istkani, višebojni, prvi sloj), *Ohel* (kozja dlaka, istkani srednji pokrov), i *Mihse* (vanjski pokrov od koža); zavjesa na ulazu u *Ohel Moed* (isto tkanje kao i *Miškan*), laneni materijal za zavjese koji je opasavao dvorište i zavjesa na ulazu u dvorište; kolci za pričvršćivanje i drugi sličan pribor. Levi'im su trebali raditi samo onako kako ih *kohanim* upute. Nadzornik Geršonove obitelji bio je Aharonov sin Itamar.

Merarijeva grana obitelji također je izbrojana – muškarci između 30 i 50 godina starosti. Oni su bili zaduženi za zidne oplata *Miškana*, grede (za njihovo učvršćivanje), stupove i

podloge za njih. Isto tako, i za stupove u dvorištu, kolje, njihove podloge i sličan pribor. Itamar je bio i njihov nadglednik.

Broj Levijeve radne snage popeo se do: 2.750 za K'hata...

Levi – druga alija – 12 p'sukim (4,38-49)

...2.630 za Geršona, i 3.200 za Merarija. Ukupan broj radne snage Levijevaca u *Miškanu* iznosio je 8.580. (Mjesto alije "Šeni" može varirati u različitim izdanjima *Humaša*.)

...*la'avodat avodat avoda va'avodat masa*... Zapazite četiri riječi koje dolaze jedna za drugom, a od istog su korijena. Raši kaže da se *avodat avoda* (dosta neobičan izraz) odnosi na sviranje muzičkih instrumenata. Što se tiče *avodat masa* – Gemara u Hulim komentira da se jedino tamo gdje je uključen težak fizički rad postavlja dobna granica za Levi'im. (To smo bili već prethodno spomenuli.)

Šliši – treća alija – 10 p'sukim (5,1-10)

Ljude koji su obredno nečisti zbog bilo kojeg od tri konkretna uzroka, treba isključiti iz tabora dok čekaju očišćenje. Učili smo da ima tri razli-

čita ograničenja: "*M'cora*" je isključen iz čitavog Izraelskog tabora i u izolaciji mora ostati sve do očišćenja. Za "*zav*" i "*zava*" dopušteno je da borave u taboru Izraela, ali im je zabranjen tabor Levita (i, naravno, područje Hrama). [*Har Ha-Bajit* u današnje vrijeme, izvan područja gdje je stajao Hram i njegovo dvorište, ima svetost Levitskog tabora.] Osobi koja je došla u kontakt s mrtvim tijelom zabranjen je samo "tabor božanske Prisutnosti" (Hram i njegovo dvorište).

Osoba koja sagriješi mora (kada se kaje) usmeno izreći priznanje. On/ona također mora izvršiti povrat (ukoliko se radilo o novcu) i platiti globu žrtvi.

Pažljivo pogledajte dio *sedre* koji se bavi pokajanjem. On govori o muškarcu ili ženi koji počine grijeh, te o zahtjevu da **oni** (a ne on/ona) to priznaju i učine *t'shuva*. Često je slučaj da kada neka osoba sagriješi, dio odgovornost za to leži i na drugima. Recimo, roditeljima koji grešnika nisu dobro podučili. Ili neko me tko je (na primjer) omogućio krađu i/ili doveo drugoga u iskušenje da je poćini. Snosi li društvo dio odgovornosti za postupke grešnika zbog stavljanja naglaska na pogrešne vrednote? Svaka osoba je prvenstveno sama odgovorna za svoje postupke. No, budući da Tora na ovom mjestu upotrebljava množinu, ona nas podsjeća na našu dužnost da stvorimo okruženje vjerednosnog sustava Tore koji će dopri-

(nastavak s 2. stranice) OU Israel's Torah Tidbits: Ailja po Ailja

nijeti da svi članovi društva s entuzijazmom idu putem života kako ga propisuje Tora.

Prema Rambamu (i drugima), kad neka osoba sagriješi i pokaje se, uz različite elemente *t'shuva* (žaljenja zbog prošlosti, prihvaćanje budućnosti, promjene načina života), osoba koja se kaje mora usmeno ispovijediti svoj grijeh pred B-gom. Čini se da Rambam podrazumijeva da *t'shuva* sama po sebi nije jedna od 613 *micvot*, već prirodna posljedica kod Židova koji se koristi B-žjim darom – mogućnošću da dobije drugu priliku. *Micva* je ispovijediti se (kada se kaje), te ne dopustiti da se taj proces odvija isključivo u srcu ili umu čovjeka. Ostali koji izlistavaju *micve* ubrajaju *t'shuva* među 613 *micvot*.

R'vi'i – četvrta ailja – 48 p'sukim (5,11-6,27)

Ovaj dugački odlomak prvenstveno se bavi pitanjima o *sota* (ženi koju se sumnjiči za nevjeru i koja je na to primjereno upozorena) i *naziru* (onome koji se zavjetuje na određeni tip apstinencije), te o *Birkat kohanim*.

Ukoliko je žena nevjerna svom suprugu, a nema dokaza njenog preljuba, ili ako muškarac neuteme-

ljeno sumnjiči svoju ženu za nevjeru, on je može formalno upozoriti, pred svjedocima, da se više ne smije naći u društvu dotičnog muškarca. To upozorenje je preduvjet za čitavu temu o *sota*. Sama sumnja, pa čak ni preljub sam po sebi, ne stvaraju uvjete za *sota* bez formalnog upozorenja muža. Jednom kada je upozorenje izrečeno, *micva* (zahtjev) je da se krene u proces *sota*. Muž mora svoju ženu dovesti *kohenu* u Hram. Pri nosi se obrok-žrtva od ječma. Uz nju se ne upotrebljava ni ulje niti začini, jer je aktualni problem toliko ozbiljan i neugodan pred B-gom.

Kohen spravlja napitak koji se sastoji od vode iz *kijora* (umivaonice ispred Hrama), zemlje s tla i rastopljenog teksta ovog dijela Tore.

Kohen zaprisegne ženu tražeći od nje da se zakune u svoju nedužnost, ili ako je takva stvar, da prizna svoju krivicu. Žena bude upozorena na ozbiljne štetne posljedice napitka koji će joj biti dan da popije, ako je uistinu bila nevjerna svom mužu, odnosno na pozitivne posljedice uzimanja napitka ukoliko je nedužna.

Ozbiljnost kojom se Tora bavi pitanjem o *sota* motivirana je željom da donese sklad između muža i žene (kada je to izvedivo) i stanovištem da je sumnja iznimno štetna po odnos. B-g, recimo to tako, dopušta da Njegovo Ime bude napisano i izbrisano kako bi se unaprijedila bračna harmonija.

Muškarac ili žena može učiniti na-

zirejski zavjet B-gu. To se obično čini, ali ne i uvijek, na razdoblje od mjesec dana. Naziru je zabranjeno da pije vina, jede grožđe, grožđice, sjemenke grožđa i opnu grožđa. *Nazir* ne smije šišati svoju kosu, već je treba pustiti da raste. *Nazir* ne smije doći u doticaj s mrtvim tijelom, niti postati obredno nečist čak niti od tijela svojih bliskih srodnika.

Hinuh objašnjava da budući da je *kohen* već rođen s ograničenjima obredne čistoće, bilo bi nepravedno zabraniti mu da ne dotiče tijelo njegovog bliskog srodnika. Njegovo tugovanje moglo bi biti preveliko da bude u stanju izdržati tu razinu zabrane. No, *nazir*, svojevolumno prihvaća ovo ograničenje, znajući u što se upušta (kao što to zna i kandidat za *Kohen gadola*), i zbog toga mu može biti onemogućen dodir čak i s tijelom njegova oca.

Ukoliko *nazir* postane nečist, on se mora očistiti (nakon 7 dana nečistoće), obrijati glavu, prinijeti dvije golubice i janje kao *korbanot*, i iznova započeti period *nazira*. Kada *nazir* uspješno završi razdoblje svog zavjeta, on prinosi dva janjeta i ovna, te uz to različite vrste prinosa od brašna i ulja, te ljevanicu od vina. U te *korbanot* uključena je i žrtva za grijeh. (To ukazuje da nije potpuno ispravno na sebe prihvatiti nazirejski zavjet. Tora često omogućava ekstremne mjere onome koji smatra da mora živjeti na stroži način kako bi ispravio određene nedostatke, ali nas i dalje podsjeća da to nije poželjan način života.) Dio te *micve* je da *nazir* obrije svoju kosu, koja se po-

(nastavak s 3. stranice) OU Israel's Torah Tidbits: **Alija po Alija**

laže na vatru ispod *korbana*. Nakon toga on može piti vina.

Zanimljivo je primijetiti da su brojne zabrane za *nazira* zabilježene pojedinačno u *micvot* Tore. Na primjer, ne djeluje li čudno da se zabrana *naziru* da jede grožđe, grožđice, opne od grožđa i sjemenke treba brojati svaka za sebe? Nasuprot tome, pogledajte na brojne primjere u Tori gdje se velik broj detalja spominje pod jednom *micvom* – izgradnja *Miškana*, *melahot* u vezi šabata, da navedemo samo dva. Možda odgovor leži u okolnostima koje obično prate *nazira*. Ovdje imamo osobu kojoj je možda teže kontrolirati njezine tjelesne porive nego li što je to uobičajeno. Tora joj dopušta da na sebe uzme zavjet apstinencije (što bi se inače držalo neprihvatljivim) kako bi joj pomogao da "se dovede u red". Tora dalje "bombardira" *nazira*, i njegovu uznemirenu dušu, iznoseći *micvu* za *micvom* koje se mora strogo pridržavati. Ovaj će proces, nadamo se, dovesti *nazira* natrag "u ispravnu ravnotežu". (Ovo je očito vrlo pojednostavljeni prikaz *nazirskog* pitanja, ali nadamo se da će vam dati materijala za razmišljanje.)

Potom Tora predstavlja "trostruki blagoslov" koji čini tekst "*Birkat kohanim*". (Mi ove *p'sukim* govorimo također i svakog jutra u sklopu *Birkhot HaTora*, a taj blagoslov "posuđujemo" i za našu djecu na *Lel šabat*, makar nismo svi *kohanim*.) Kada *kohanim* izgovore taj blagoslov, B-g će blagosloviti njih i narod Izraela. *Birkat kohanim* je svakodnevna *micva* za *kohanim*.

Hamiši – peta alija – 41 p'sukim (7,1-41)

Čitanje od ovoga mjesta pa do kraja *sedre*, te početak sljedećeg dije-la čini čitanje za osam dana Hanuke. (Neki počinju od odlomka *Birkat kohanim* na kraju *R'vi'i*.) Neke općine također čitaju "darove plemenskih vođa" u prvih 12 dana nisana.

Na dan kada je *Miškan* dovršen, on i njegovo pokućstvo, žrtvenik i njegov pribor, bili su pomazani i posvećeni. Plemenske su vođe dale za *Miškan* 6 kola s 12 volova, po dva da vuku svaka kola. Kola je trebalo rasporediti Levi'im primjereno zadacima različitih obitelji. Geršon je dobio dvojica kola i četiri vola. Merari je dobio četiri kola i osam volova (jer su dijelovi koje su oni prenosili bili teži i glomazniji). Niti jedna kola nisu bila dana K'hatu, budući da su oni bili zaduženi za svete predmete koji su se morali nositi na ramenima. To da se *aron* imao nositi na ramenima Levi'im iz obitelji K'hata je *micva*.

Dalje slijedi 12 odlomaka po 6 redaka koji su praktički identični. Svaki odlomak sadrži ime plemenskog vođe i opis dara u zlatu i srebru, te životinja za žrtve koje su bile prinošene na jedan od dvanaest dana posvećenja *Miškana*. Nahšon ben Aminadav iz plemena Jehuda prvi je iznio svoje darove. Vođe Jisahara, Zevuluna, Reuvena, i Šimona predstavile su svoje darove u naredna 4 dana. Iako su darovi bili međusobno identični, postoje izvori koji uče da je svaki od vođa donio svoje darove s posebnim *kavanot* i simbolima koji su bili svojstveni

njegovom plemenu.

Šiši – šesta alija – 30 p'sukim (7,42-71)

Vođe Gada, Efraima, Menašea, Binjamina, i Dana donijeli su svoje darove od 6. do 10. dana, navedenim redosljedom.

Zamršena simbolika vezana je uz svaki element darova, i različita je za svako pleme, makar su darovi po vanjštini bili identični. Jedna od tema koja se ponavlja kod darova je lista životinjskih žrtava. *Par* (bik) se povezuje s Avrahamom Avinu, kao što je rečeno kada je potrčao u susret anđelima – *I k govedima, potrča Avraham...* *Ajil* (ovan) se povezuje s Jichakom, kao kod ovna koji je bio prinesen umjesto njega na *Mizbe'ahu* na kraju *Akeda*. *Keves* (janje) se povezuje s Jaakovom, kao pri čitavom zbivanju s ovcama kod Lavana. Jarac koji se prinosi kao žrtva za grijeh predstavlja Josefa, kao kod koze kojom su braća prevarila Jaakova. Zapazite da je upravo jarac *hatat*. Druge životinje nisu povezane s grijehom.

Š'vi'i – sedma alija – 18 p'sukim (7,72-89)

Bamidbar 7 je najduži *perek* u Tori.

Vođe Ašera i Naftalija donijele su svoje darove na 11. i 12. dan. Tora iznosi ukupne zbrojeve i sažetke "Posvećenja".

Od ovog mjesta nadalje, B-žji kontakt s Mošedom dolazio je s mjesta između dva keruba na vrhu (*kaporeta*) *arona*.

Posljednja 3 *p'sukim* čitaju se ponovo za Maftir.■

Teme za razmatranje uz šabatni stol

1. U paraši Naso nalazimo poznate psukim "birkat kohanim" (svećenički blagoslov, vidi 6,22-27) 'stisnute u sendvič' između zakona o naziru (poglavlje 6) i posvećenja Miškana (7. poglavlje).

Možete li predložiti tematske razloge zašto su ove tri *paršijot* smještene jedna do druge? [Nakon što sami pokušate], pogledajte Ibn Ezra, Ramban i Chizkuni na 6,23! [Vidite također Rašija i Rašbama za važne *halahot* koje oni uče iz tih *psukima*.]

Koju ulogu imaju svećenici pri blagosiljanju naroda? Ne bi li Hašem, osobno trebao biti taj koji blagosilja naciju?

2. Sada kada ste se "zagrijali" sa "smihut paršijot" možete li ukazati u čemu se sastoji tematska povezanost između zakona o "sota" (5,11-31) i zakona o "naziru" (6, 1-21)?

(Rabbi Dr. Darrell Ginsberg upućuje kako Ibn Ezra na Bamidbar 6,2 piše da kada osoba odluči postati nazir, ona, u suštini, sebe odvaja od normalnog ponašanja kakvo vlada na svijetu, na kojem se ljudi povode za svojim nagonima i žudnjama) Koji važan "musar"

možemo naučiti iz ovog teksta Ibn Ezre?]

Koji kriteriji moraju biti ispunjeni da bi se žena mogla ispitati kao osuđena preljubnica (סוטה)?

3. Sjetite se da je Humaš već zabilježio priču o posvećivanju Miškana u Šemot 40 i Vajikra poglavljima 8-9.

Što mislite da je razlog da se još jedan aspekt tog događaja zabilježi ovdje u Sefer Bamidbar?

Kada odgovarate povežite 7,3-9 s općom temom u poglavljima 1-4! [Povežite to također i s temom "vodstva" u Sefer Bamidbar.]

4. Što se tiče "nedarima" [zavjeta vezanih uz zakone "nazira" u 6. poglavlju], hazal su dali vrlo zanimljivu izjavu:

"Onaj tko se zavjetuje – on je kao da gradi bama [žrtvenik na uzvisini], a kada ispunjava taj zavjet – to je kao da prinosi žrtvu na toj bama ..." [Pogledajte Mesehet Jevamot 109a]. Prema vašem mišljenju, je li to pozitivna ili negativna izjava o onome tko se zavjetuje [ili možda oboje]?

[Sjetite se da je bama žrtvenik sagrađen za B-ga, no bama je dopušteno podizati samo kada ne postoji stalni Mikdaš. Međutim, kad je Šlomo HaMeleh izgradio stalni Mikdaš u Jerusalajimu, bamot su postale trajno zabranjene. Vidi Rambam Hilchot Beit Ha'bechira 1,1 do 1,4.] Što mislite zašto su hazal posebno odabrali ovu usporedbu s bama umjesto da jednostavno kažu da "nedarim" nisu preporučljivi? Postoji li doba kada se "nedarim" preporučljivi? Kako je ovo u usporedbi s vremenima kada je bama bila dopuštena?! [Povežite to s Rambamovim Hilchot Day'ot 1. poglavlje]

Zašto nazir mora prinijeti žrtvu nakon što završi njegov/njezin zavjet? Da li ovo sugerira da ima nešto loše u tome da se postane nazir?

5. Sefer Bamidbar počinje 1. ijara kada B-g zapovijeda Mošeu da popiše stanovništvo.

Zapazite red po kojem su plemena organizirana u taborima u poglavlju 2. Sada, se prisjetite poretka *n'si'ima* plemena dok prinosu svoj *korbanot* tijekom dvanaestodnevne ceremonije posvećenja u 7. poglavlju. Je li redoslijed isti ili drugačiji? Možete li objasniti zašto?

Primjetite da je datum kada su prinesene te *korbanot* mjesec dana prije nego što je obavljen popis! Što vam ovo govori o razlozima redoslijeda kojim su *n'si'im* prinijeli svoje *korbanot*? [Vidite Ramban 7,12]■

Prevela Tamar Buchwald

* hazal je kratica od Hahmenu zihronam livraha (naši mudraci, blagosloveno bilo sjećanje na njih)

Rabbi Menachem Leibtag:

Naso: Nesl'im – Zašto se ponavljaju?

Ovaj šiur ljubaznošću je ustupio The Tanach Study Center u spomen na Rabbi Abrahama Leibtaga

Od malih nogu su nas učili da Tora nije 'rasipna s riječi-ma'. Ipak, ponavljanje 'korbanot' Nesiim [kneževa (svakog plemena)] u Paršat Naso svakako ostavlja čitatelja pod dojmom da Tora [ponekad] može biti vrlo 'blagoglagljiva'.

U sljedećem šiuru, dok budemo proučavali 7. poglavlje, pokušat ćemo objasniti tematski značaj tog ponavljanja - da pokažemo kako u svojoj 'elokventnosti' Tora nimalo ne 'rasipa' riječi.

Uvod

Rijetko tko obraća pažnju na drugu polovicu Paršat Naso i to iz vrlo jednostavnog razloga. U tih posljednjih osamdesetak pesukim (vidi 7:12-83), Tora dvanaest puta ponavlja potpuno iste pojedinosti sasvim istog korbana kojeg donosi svaki "nasi"! Zatim, 'povrh svega', u posljednjih pet pesukim (vidi 7:84-88) Tora nam ih još i zbraja.

Iz tog razloga vjerojatno nikada niste obratili pozornost na posljednji pasuk Parše - ali ako jeste, sigurno vas je morao zasmetati!

Objasnimo zašto:

Gotovo savršeno finale

Na kraju Torine evidencije svih prinosa donesenih tijekom tih dvanaest dana nalazimo nešto što se čini kao 'savršen' sažetak pasuka:

"zot hanukat haMizbeah... " - 'ovo je bila žrtva posvećenja za žrtvenik na dan kad je posvećen.' (vidi 7:88)

Jasno je da je 7:88 mogao (i trebao) biti zaključni pasuk čitave ove cjeline. Da biste to potvrdili, jednostavno primijetite kako 7:88 daje savršeni 'završetak' za 7:84, kao i za 7:1 (kojim je započela ova cjelina)!

[Toplo se preporuča da pogledate u svoj Humaš kako biste se sami u to uvjerili!]

Ali na naše iznenađenje, nakon što ovaj sažetak dođe do kraja, Tora 'dodaje' dodatni pasuk koji se čini potpuno nepovezanim. Pogledajmo:

"...I kada bi Moše došao u OHEL MOED da razgovara s Njim, čuo bi B-žji glas kako mu govori iznad KAPORETA iznad ARONA između dva keruva, i tada bi mu On govo-rio." (Vidi 7:89, tj. kraj parašat Naso)

Podaci u ovom pasuku možda i jesu važni, ali nemaju baš nikakve veze s upravo prinesenim 'korbanot'. Uostalom, kakva veza može postojati između 'kako je B-g govorio Mošeu iz Ohel Moeda' i 'dvanaest dana korbanot' koje su upravo prinijeli Nesiim?

Ništa novo

Da to još malo zakompliciramo, ne samo da se ovaj pasuk tu 'ne uklapa', već se čini i potpuno suvišnim - jer ne sadrži nikakve podatke koje već nismo prije saznali. Objasnimo zašto.

Što se tiče toga kako je B-g razgovarao s Mošeom iznad KAPORETA itd. (vidi 7:89) - imajte na umu kako je ovaj isti detalj već zabilježen u Paršat Teruma - u B-žjoj zapovijedi Mošeu u vezi sa izgradnjom Miškana:

"i u ARON stavi EDUT... I ja ću se susresti s tobom tamo i govoriti ti iznad KAPORETA između dva KERUVA koja su na ARON HA'EDUTU..." (vidi Šemot 25:21-22)

Nakon toga, već smo u prvom pasuku Sefera Vajikra, bili obaviješteni da je B-g doista razgovarao s Mošeom Rabeinu iz Ohel Moeda (vidi Vajkra 1:1).

Dakle, sve informacije koje donosi 7:89 već su poznate, pa izgleda da se ovaj pasuk 'ne uklapa' i da je suvišan.

Da bismo otkrili važnost ovog 'dodatnog' pasuka, moramo se vratiti našem proučavanju onoga što se dogodilo

(nastavak s 6. stranice) **Rabbi Menachem Leibtag: Naso: Nesil'm – Zašto se ponavljaju?**

na ovaj poseban dan u Bibliji - dan kada je Miškan prvi put posvećen - budući da su događaji koji su se zbili na taj dan opisani ne samo ovdje u Sefer Bamidbar, već i u Šemot i Vajkra!

Jom HaŠemini

Podsjetimo se da uz Paršat Naso, postoje još dva odjeljka u Humašu koji opisuju priču o posvećenju Miškana:

- Pri kraju Paršat Pekudei, Tora je opisala kako je Miškan sastavljen, i nakon toga kako je šehina prebivala nad njime (vidi Šemot poglavlje 40);
- U Paršat Šmini, Tora je detaljno opisala posebne korbanot koje su Aharon i narod prinijeli tog dana, a što je omogućilo da se B-žja slava pojavi (vidi Vajkra 9, posebno 9:1-6).

Iako svaka od priča opisuje drugačiji aspekt onoga što se dogodilo toga dana, obje se fokusiraju na to kako se B-žja "šehina" vratila k Am Jisrael tog dana (vidi Šemot 40:34-38 i Vajkra 9:5-6,24).

Sada ćemo pokazati kako se možda i završni pasuk Paršat Naso odnosi na taj isti događaj, i to iz važnog tematskog razloga!

Povratak na Het HaEgel

Prisjetite se da je nakon het haEgel [grijeha zlatnog telea /vidi Šemot 32], B-g zaključio da Bnei Izrael ne bi bili u stanju opstati kad bi Njegova božanska Prisutnost - "šehina" - ostala u njihovoj sredini. Stoga je B-g obavijestio Mošea da će On povući svoju "šehinu" iz tabora Bnei Jisrael (vidi Šemot 33:1-4). Kao posljedicu ove kazne, B-g je Mošeu dao nalog da premjesti svoj vlastiti šator iz tabora VAN njega:

"I Moše uze šator i postavi ga IZVAN tabora, DALEKO od tabora, i nazva ga OHEL MOED, onda bi svatko tko bi tražio B-ga trebao otići u šator IZVAN tabora" (vidi Šemot 33:7).

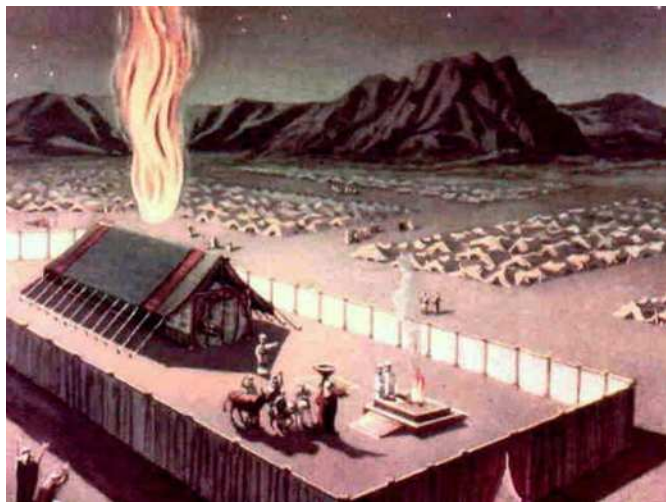
Iz ove perspektive, samo postavljanje Mošeovog šatora IZVAN tabora, i činjenica da će B-g sada s njim razgovarati samo na ovom mjestu, služilo je kao stalni podsjetnik da je status Bnei Jisrael sada 'snižen'.

[Imajte također na umu da se Mošeov šator izvan tabora sada zove OHEL MOED - šator sastanka (između B-ga i Mošea) -

ime koje će se kasnije upotrebljavati za opis samog Miškana!]

Poznavajući ovo, sada možemo bolje razumjeti tematsku važnost riječi u B-žjoj uvodnoj zapovijedi Bnei Jisrael da izgradi Miškan (u Sefer Šemot):

"I sagradit će Mi MIKDAŠ, tako da mogu prebivati u njihovoj sredini..." (vidi Šemot 25:8)

Izgradnja Miškana omogućila bi šehini da se vrati u tabor Bnei Jisrael.

[U vezi s tim je li ova zapovijed dana prije [Rambana] ili nakon [Raši] het haEgel - vidi šur na Paršat Teruma. Ova tematska veza između Miškana i priče o het haEgel svakako podupire Rašijev (i hazala) pristup.]

Prisjetite se također da iako je B-g na molbu Mošea Rabinu da im oprostí grijeh (vidi Šemot 33:12-19) odgovorio pozivajući se na Njegovih trinaest svojstava milosrđa (vidi 34:1-7) - "šehina" se nije odmah vratila. Umjesto toga, kako bi ponovno uspostavili svoj poseban zavjetni odnos s B-gom, Bnei Jisrael su dobili nalog da prvo sagrađe Miškan (vidi 35:1-6).

Stoga, tijekom cijelog tog prijelaznog razdoblja, dakle, tokom šest mjeseci između Mošeovog silaska s Har Sinaja na Jom Kipur i posvećenja Miškana na Roš hodeš Nisan, svaki razgovor između B-ga i Mošea odvijao se u OHEL MOEDU koji se nalazio IZVAN tabora.

[Pogledaj Ibn Ezra, Ramban i Chizkuni na 33:7!]

Sve dok Miškan nije bio podignut, postojanje Mošeovog posebnog OHEL MOEDA izvan tabora služilo je kao stalni podsjetnik Bnei Jisrael da još uvijek nisu bili dostojni

(nastavak sa 7. stranice) **Rabbi Menachem Leibtag: Naso: Nesi'im – Zašto se ponavljaju?**

da B-g prebiva u njihovoj sredini.

Prema tome, smještaj Miškana u središtu tabora i B-g koji govori Mošeu iz njegovog najskrovitijeg svetišta (vidi Šemot 25:21-22) zasigurno bi služili kao znak Bnei Jisrael da im je B-g oprostio grijeh i da su se vratili u status koji su imali prije "het haEgel".

Veliki dan!

S ovim na umu, postaje jasno zašto bi vrhunac dana posvećenja Miškana bio povratak B-žje "šehine" u tabor, znak ne samo božanskog oprosta, već i pokazatelj da sada mogu nastaviti svoje putovanje u Erec Kanaan.

Stoga, kada će B-g PRVI put razgovarati s Mošedom iz Miškana (za razliku od njegovog OHEL MOEDA izvan tabora) to će zasigurno biti veliki događaj u očima naroda - jer to će pokazati da je njihova izgradnja Miškana postigla svoju primarnu svrhu!

Iz ove perspektive, završni pasuk Paršat Naso postaje najvažniji pasuk cijele Parše! To više nije pogrešno postavljene 'dodatak'; prije bi ga trebalo shvatiti kao vrhunac cijelog poglavlja - jer on opisuje kako je B-g razgovarao s Mošedom s KAPORETA u OHEL MOEDU (vidi 7:89) - ključni događaj koji su svi čekali!

Obratite pažnju na to kako se ovo tumačenje potpuno podudara s druga dva opisa svečanosti posvećenja Miškana u Šemot i Vajkra:

- U Sefer Šemot, Tora opisuje povratak šehine (tj. KAVOD i ANAN /vidi 40:34) nakon što je MOŠE RABEINU sastavio Miškan. *Tu se Tora usredotočuje na ulogu vođe Mošea Rabeinu te kako je B-g odgovorio na njegovu molitvu (vidi 34:8-9!) ["b'zhut" Moše]*
- U Sefer Vajkra, Tora opisuje kako se riječ "šehina" vraća prinošenjem posebnih korbanot (vidi 9:5-6 & 9:24). *Ovdje se Tora usredotočuje na funkciju Aharona i kohanim, koji služe kao veza između B-ga i Njegovog naroda. ["b'zhut" Aharon]*
- Sada, u Sefer Bamidbar, Tora opisuje kako se šehina vratila zahvaljujući vodstvu Nesiim. ["b'zhut" haNesiim]

Ali zašto su ove korbanot prinesene od strane Nesiim bili

toliko ključne za povratak B-žje šehine?

Da bismo odgovorili na ovo pitanje, moramo se vratiti našoj analizi Sefera Bamidbar (kao što je objašnjeno u uvodnom širu).

Prikaz jedinstva

Prisjetite se kako prvih deset poglavlja Sefera Bamidbar opisuju pripreme Bnei Jisrael za njihovo putovanje od Har Sinaja do Erec Kanaana. Tijekom ovog putovanja posao Levija je bio transport Miškana, dok se dvanaest plemena taborilo i putovalo s Miškanom u svom 'središtu' (vidi Bamidbar 10:11-24).

Na dan posvećenja Miškana, vođe dvanaest plemena - tj. Nesiim - poduzeli su zajedničku inicijativu da doniraju šest transportnih kola - koja bi pomogla Leviim prenositi Miškan tijekom njihova putovanja (vidi 7:1-9). Uz predstavljanje ovih šest kola, svaki "nasi" prinio je i poseban korban - u čast posvećenja Miškana (vidi 7:10).

Umjesto da svaki vođa pokuša nadmašiti drugoga [jeste li ikad čuli za tako nešto?], na naše iznenađenje - svaki NASI je prinio potpuno isti korban, i svi su zajedno iznijeli svoje korbanot Mošeu Rabeinu tog prvog dana.

Iz nekog razloga, B-g je dao uputu Mošeu da ih ne prihvati sve istog dana; umjesto toga je Mošeu bilo zapovijeđeno da odredi poseban dan za svakog NASIJA (vidi 7:11!). Nadalje, Tora posvećuje sljedećih osamdeset pesukim kako bi detaljno opisala točan korban koji je prinio svaki vođa svakog uzastopnog dana!

Moglo bi se reći da je ovaj prikaz 'jedinstva' bio toliko važan, da je Tora smatrala vrijednim do utancina navesti

(nastavak s 8. stranice) **Rabbi Menachem Leibtag: Naso: Nesi'Im – Zašto se ponavljaju?**

svaki pojedini korban, mada su svi bili identični!

Povratak na prvi dan!

Bilo bi već dovoljno značajno da je Tora samo opetovala svaki korban; ali kao 'vrhunac', Tora nastavlja sa 7:84-88 dajući nam zbroj svih prinosa koji su bili prineseni tijekom tih dvanaest dana (kao da ne znamo sami množiti!).

Ali pažljivo promotrite kako započinje taj dio sažetka:

"Ovo je bila posveta MIZBEAHA, na DAN kada je bio pomazan, od strane Izraelovih NESIIM... (7:84)

Tora se vratila na 'Prvi dan' svečanosti posvećenja, podsjećajući nas da su sve ove korbanot prvi put zajednički iznesene od strane svih Nesiim - prvog dana (tj. kada je Miškan prvi put posvećen):

To bi nam moglo dati razlog za ovaj sažetak. Tora nas ne treba učiti množenju; umjesto toga ona još jednom naglašava kako su sve ove korbanot bile predstavljene Mošeu Rabeinu od strane SVIH NESIIM već prvog dana - kao znak nacionalnog jedinstva!

Dok ovi pesukimi opisuju što se dogodilo prvog dana posvećenja Miškana - Tora radi zaključak (u 7:89) govoreći nam kako je ovaj zajednički prinos omogućio da se dogodi najznačajniji događaj tog dana. Od sada će B-g razgovarati s Mošedom iz Ohel Moeda **unutar tabora** Bnei Jisrael! Možda je upravo ovaj iskaz jedinstva potaknuo B-ga da dopusti Svojoj "šehini" da se vrati da prebiva među njima.

Narod je, preko svojih vođa, pokazao da je dostojan da mu se povрати njegov status posebnog B-žjeg naroda - odabranog da Ga predstavlja pred očima cijelog čovječanstva.

Ujedinjeni u namjeri, Bnei Jisrael su sada bili spremni napustiti Har Sinaj s B-gom u svojoj sredini, prihvatiti izazov uspostavljanja B-žje uzorne nacije u Obećanoj zemlji.

[Vidi također Raši o Šemot 19:2 "va'jihan" svi kao jedna osoba s jednim srcem...", opisujući kako su se Bnei Jisrael prvi put utaborili na Har Sinaju.]

Moguće je da je to bilo zbog ovog zajedničkog truda, pri kojem su svi djelovali zajedno prema zajedničkom cilju, a zadržavajući svoj vlastiti identitet; da je B-g smatrao važnim svakom Nasiju dati njegov poseban dan. Postupajući jedinstveno, sada je svaki Nasi mogao zasjati kao pojedinac. Možda je upravo to razumijevanje važne ravnoteže između nacije i pojedinca stvorilo prostor B-gu da se 'pridruži' Svom narodu, dok su se pripremali za svoju sljedeću fazu Izbavljenja!

Taj prikaz jedinstva bio je kratkog vijeka u Sefer Bamidbar, jer se narod vratio u podjele čim su napustili Har Sinaj (vidi poglavlja od 11 do 25 u Sefer Bamidbar). Ipak, taj kratki trenutak zajedništva može ostati kao nadahnuće budućim generacijama, posebice njihovim vođama, a naročito u vremenima povijesnog potencijala. ■

Rabbi Jack Abramowitz:

Tarlag – 613 zapovijedi

362. Izlazi!: Obveza da se nečiste ljude pošalje van iz Hrama

... oni će poslati iz tabora ... (Brojevi 5,2)

363. I ostanite tamo! Zabrana nečistim ljudima da uđu u Hram

... oni neće onečistiti ... (Brojevi 5,3)

364. Pokajte se!: Obaveza priznavanja naših prijestupa B-gu

... oni će priznati grijeh koji su počinili ... (Brojevi 5,7)

365. Izvorište sote: Obaveza da se postupi po proceduri za osumnjičenu ženu

... kohen će obaviti cijeli ovaj zakon ... (Brojevi 5,30)

366. Nema se zbog čega biti sretan: Zabrana stavljanja ulja na prinos sote

... on neće izliti ulje na nju ... (Brojevi 5,15)

367. Ne žuri!: Zabrana stavljanja tamjana na prinos sote

... i neće staviti tamjan na nju ... (Brojevi 5,15)

368. Vino ne? Zabrana naziru da pije vino

... od vina i jakog pića, on će se suzdržavati ... (Brojevi 6,3)

369. Ni grožđe: Zabrana naziru da jede grožđe

... svježeg grožđa ... (Brojevi 6,3)

370. Džumbus s grožđicama: Zabrana naziru da jede grožđice

... ni grožđice neće jesti. (Brojevi 6,3)

371. Bez koštica: Zabrana naziru da jede koštica grožđa

... od koštica ... (Brojevi 6,4)

372. Opna i neuspjeh: Zabrana naziru da jede opnu grožđa

... opnu on neće jesti. (Brojevi 6,4)

373. Samsone, jesi li to ti?: Zabrana naziru da šiša kosu

... britva neće prijeći preko njegove glave ... (Brojevi 6,5)

374. Daj mi glavu s kosom: Obaveza nazira da pusti kosu da raste

... on će pustiti da mu kosa na glavi raste. (Brojevi 6,5)

375. Ne smucaj se: Zabrana nazireju da bude pod istim krovom s mrtvim tijelom

... neće se približiti mrtvoj osobi. (Brojevi 6,6)

376. Ne možeš se samo tako provući: Zabrana naziru da dolazi u doticaj s mrtvima

... on se neće onečistiti zbog njih ... (Brojevi 6,7)

377. Skinij sve: Obaveza da nazir obrije svoju glavu

... on će obrijati svoju glavu na dan svog čišćenja ... (Br 6,9)

378. Blago tebi! Obaveza za kohanim da svakodnevno blagosilju ljude

... ovako ćete blagosloviti sinove Izraelove ... (Brojevi 6,23)

379. O-drži!: Obaveza Levita da Kovčeg prenose na svojim ramenima

... na svojim ramenima oni će ga nositi. (Brojevi 7,9) ■

Sefer Hamicvot Hakacar

Zapovijedi koje se danas mogu poštivati

kako ih je sakupio Hafec Hajim

Pozitivne zapovijedi

71. Pozitivna je zapovijed natovarivati zajedno sa svojim bližnjim, postaviti teret na domaću životinju ili osobu

kao što kaže Sveto pismo, *svakako ćeš mu pomoći da ih podigne* (D'varim 22,4). Ako se netko

okrenuo i otišao svojim putem bez da mu pomogne, on nije poslušao pozitivnu zapovijed. Međutim, ako je to starješina kome bi to bilo ispod časti, oslobođen je obaveze. Ako bi, da je to njegovo, on istovarao ili natovarao [teret], dužan je isto tako učiniti s [teretom] svog bližnjeg. Ako želi učiniti više od propisanog, od samog držanja slova zakona, on može rastovariti ili natovariti čak i ako to nije u skladu s njegovim dostojanstvom; i blagoslov neka dođe na njega.

Ako se osoba nađe pred obje vjerske dužnosti, istovara i natovara tereta, istovar ima prednost zbog boli živog bića. Međutim, ako je onaj kome je potreban njegov natovar

netko koga on ne voli, a drugi mu je prijatelj, vjerska je dužnost da prvo pomogne natovariti onome koga ne voli, kako bi uvijek bavao svoju sklonost. Osoba koju ne voli, o kojoj se ovdje govori označava nekoga koga je vidio, nasamo, kako čini grijeh, na što ga je on upozorio, ali ovaj se nije odvratio. Tada je vjerska dužnost mrziti

ga. Unatoč tome, on treba natovariti i istovariti s njim; jer bi drugi mogao odgađati na štetu njegovih materijalnih vrijednosti i na taj način doći u neku opasnost, i ispravno je spasiti ga, jer on vjeruje u glavna načela naše vjere.

Tovarenje treba učiniti izričito ukoliko mu drugi plati naknadu za to; ali za besplatno ne postoji obaveza da se izvrši tovarjenje.

Te dvije zapovijedi, skidanje tereta [§70] i tovarjenje, na snazi su posvuda, u svakom trenutku, i za muškarca i za ženu.■

Rabbi Dr. Azriel Rosenfeld:

Šulhan Aruh

Šulhan Aruh ("postavljeni stol") skup je onih područja halahe - židovskog vjerskog prava - koja su danas primjenjiva. Sastavio ga je Rabi Yosef Karo iz Safeda (Izrael) otprilike 1560. godine, i postao je općeprihvaćen kao mjerodavan nakon što ga je Rabi Moshe Isserles iz Krakova (Poljska) oko 1570. godine nadopunio napomenama (poznatim kao Mapa - "stolnjak") iznoseći pravorijeke kojih se drže aškenaski Židovi.

Dio II: Jore De'a

Poglavlje 22 - Svitak Tore (nastavak)

B-žansko ime se ima napisati uz posebnu namjeru i s posebnom pažnjom (273,6; 276,2-8). Ta se imena ne smiju brisati (vidi 276,9-12) i zabranjeno ih je pisati osim u knjigama Biblije (276,13).

Svitak Tore treba pažljivo provjeriti ima li u njemu pogrešaka (279,1). Ako se pogreške pronađu, on se ne smije koristiti sve dok ih se ne ispravi (vidi 279,3). U vezi procedure, ako se pronađe pogreška dok se iz nje čita, pogledajte (279,2). U vezi ispravljanja pogrešaka vidi 279,4-5. U vezi popravka podera-nog svitka Tore ili zamjene njegovih dijelova vidi 280,1-2; 290,1.

Prema svitku Tore se mora postupati s velikim poštovanjem (282,1). Ne smije ga se držati nepokrivenog ili s nepoštovanjem (282,1.3-4.7) ili s prljavim rukama (282,9) ili ga odnijeti na nečisto mjesto čak i ako je pokriven (282,4). Mora se stajati dok ga se nosi (242,18; 282,2) i ne smije se sjesti na površinu na koju je on položen (vidi 282,3.7). Svete knjige ne smiju biti okrenute licem prema dolje ili biti bačene (277,1; 282,5) ili stavljene na pod (282,7), niti išta smije biti stavljeno na njih (vidi 282,19), ali njih se može uzeti na nečisto mjesto ako su primjereno pokriveni (vidi 282,6.8). U vezi uvezivanja svetih knjiga zajedno vidi 283,1; u vezi redoslijeda knjiga Biblije vidi 283,5.

Svitak Tore koji je postao neuporabiv treba sahraniti (282,10). Pribor za svitak Tore ima sličan stupanj svetosti, osim ako nije napravljen pod uvjetom da se može koristiti i u druge svrhe (282,14-15). I njega treba sahraniti ako postane neuporabiv (282,11-12) i ne može se popraviti (vidi 282,13). Svete se stvari može razmjenjivati samo za ono što će se koristiti u jednako svete svrhe (282,16.18; 290,1), osim ako se zajednica ne dogovori drugačije (282,17).

Stil pisanja koji se koristi za svete knjige ne smije se koristiti u profane svrhe (284,2). Izreke iz svetih knjiga ne smiju se pisati bez pravila (283,4; 284,1-2). Knjige Tore mogu biti napisane odvojeno (vidi 283,1); dok se o pisanju manjih dijelova Tore mišljenja razlikuju (283,2-3).■

Solomon Schechter u kairskoj genizi

David Curwin: Balashon, detektiv za hebrejski jezik

Hanuka i elder

Balashon - Hebrew Language Detective

Hanuka

Opće je poznato da postoji veliko neslaganje oko toga kako se na engleskom jeziku ispravno piše חנוכה. Andy Carvin ima zanimljiv članak o različitim načinima pisanja i o tome kako je Wikipedija učinila da *Hanukkah* bude popularnija od *Chanukah*. I naravno, Wikipedija se pitanjem načina pisanja bavi u glavnom članku i na stranici za raspravu.

Knjiga koju sam prije nekoliko godina kupio - *How Do You Spell Chanukah?: A General-Purpose Romanization of Hebrew for Speakers of English* (Kako spelujete Hanuku?: Općenita romanizacija hebrejskog za one koji govore engleski jezik) Wenera Weinberga preporučuje *Chanukah*. Rabin Josh Waxman u *Parshablogu* sugerira *Chanukka*. Ja sam sklon koristiti *Chanuka* ili čak *Hanuka*, ali moja žena kaže da je njena učiteljica u četvrtom razredu škole govorila: "Osnovno pravilo o tome kako se piše חנוכה je - mora imati osam slova." A pošto *shalom bajit* (paljenje šabatnih svijeća) dolazi prije *micve* objavlivanja čuda (paljenje חנוכה svijeća) - vidite zadnjeg Rambama u *Sefer Zmanimu* - ostat ću kod *Chanukah*.

Ono što nisam shvaćao jest koliko je složena etimologija Hanuke. Složenost proizlazi iz višestrukih značenja korijena חנק. Iako sam svjestan da חנק u suvremenom hebrejskom može značiti "obrazovati" - kao u *hinuh* חינוך, uvijek sam mislio da חנק kod hanuke znači "posvećenje". Međutim, jedan članak prof. Stefana Reifa

pokazuje kako je osnovno značenje korijena חנק "započeti, inicirati". Posvećenje, s druge strane, znači "posvetiti za svetu uporabu" - קדש na hebrej-skom. On piše da se taj prijevod temelji na latinskom prijevodu Biblije - Vulgati.

Jedan od Reifovih dokaza je *Devarim* 20,5, gdje piše:

מִי־הָאִישׁ אֲשֶׁר בָּנָה בֵּית־חֶדֶשׁ וְלֹא חָנְכוֹ

Dok ga JPS prevodi kao "Ima li tko da je izgradio novu kuću, ali je još nije posvetio?", Reif bi ga radije preveo (kao i Tigay u svom JPS komentaru, na temelju Reifa) kao "inicirao/započeo" ili "počeo živjeti u njoj". Reif citira raniji članak Olivera Rankina, koji kaže da to znači "ne uklanjati iz područja profanoga ... za ono sveto, već ga staviti za opću upotrebu". On također ističe da se nigdje u Bibliji niti u "kasnijim židovskim običajima" ne spominje nikakvo posvećenje privatne kuće, te da je "posvećenje kuće" suvremeni židovski običaj.

On piše da bi na mjestima na kojima se glagol חנק koristi u vezi *Miškana* ili *Beit HaMikdaša* (*Bamidbar* 7,10;

Divrei HaJamim II 7,5-9) dobar prijevod glasio "inicijacija" ili "početak njihove korisne službe". Da je namjera bila "posvećenje", onda bi glagol trebao biti קדש ili משה.

Prema Reifu, razumijevanje חנק kao "osposobljavati, obučavati, podučavati" dolazi od pogrešnog prijevoda *Mišlej* 22,6 חֲנֹךְ לְנֶעֱר, עַל־פִּי דָרְכוּ.

Dok JPS prevodi "Obučavaj mladića putu kojim bi trebao ići", Reif preferira "Neka dječak započne na pravom putu".

Određeni broj *Rišonim* podržava Reifov pristup. Raši na *Berešit* 14,14 piše da "riječ" חנק označava upoznavanje osobe ili stvari, po prvi puta, s nekom određenom profesijom u kojoj joj je namijenjeno da ostane". Radak u *Sefer HaShorashim* slijedi isti pristup.

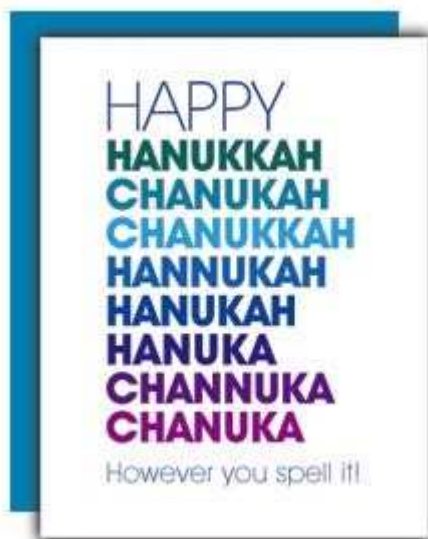
On zaključuje sljedeće:

kasnije razvijena imenica חינוך *hinuh* u smislu "obrazovanja" također pokazuje da je "posvećenje" protivno suštinskom značenju ove osnove.

Sve ovo izgleda vrlo uvjerljivo. Međutim, Reif ne raspravlja o vrlo važnom aspektu etimologije riječi חנק. Klein u tom unosu piše:

Od nazivnika *heh* ח (= nepce) i izvornog značenja "trljati nepce djeteta sažvakanim datuljama". Usporedite arapski *hanak* (= nepce), i otuda *hannaka* (= on je trljao nepce djeteta), *hanaka* (= on je naučio, podučavao).

Prema Kleinu, razvoj ide ovako: nepce -> trljanje nepca -> podučavanje. Nije jasno kako ćemo odatle do-

(nastavak s 12. stranice) **David Curwin: Balashon, detektiv za hebrejski jezik Hanuka i cider**

ći do "posvećenja" (kako je to kod Kleina) ili "inicirati" (kako piše Kaddari). Kao što je Reif napisao, veza između "obrazovanja" i "inicijacije" snažnija je od veze između "obrazovanja" i "posvećenosti", ali u svjetlu lingvističkih dokaza, možda bi se red trebao obrnuti (tj. obrazovanje -> inicijacija).

Također nisam siguran gdje se prvi puta pojavila teorija "trljanja datulja po nepcu". Jastrow, u svom unosu za חניכה (prezime) piše:

[trljanje nepca malog djeteta sažvakano smokvom, v. Fl. na Levy Talm. Dict II 206] ime dano djetetu od osobe koja mu trlja nepce

Jastrow se poziva na Fleischerove dodatke na Levyjev rječnik. Fleischer je bio stručnjak za arapski jezik - pa je vjerojatno da je svoje pretpostavke temeljio na povezanosti hebrejskog i arapskog. Ali ja nisam vidio njegov unos (i u svakom slučaju ne znam čitati njemački) - tako da ne znam koliko je to uvjerljivo.

Pronašao sam ovaj citat iz Islamske Hadise:

Sin mi se rodi i ja ga dovedoh Poslaniku, neka mir i blagoslov Allaha bude nad njime. On ga nazva Ibrahim. I on je žvakao datulje i njima mu trljao nepce te molio za blagoslov nad njime i vratio mi ga.

uz sljedeću napomenu:

Arapska riječ je *hannaka-hū*. Riječ *tahnīk* izvedena je iz *hanak* što znači unutrašnjost gornjeg unutar-

njeg dijela usta ili nepce. Novorođenoj bebi stariji član obitelji dā da okusi ili sažvakane datulje, kao u ovom slučaju, ili med.

Je li to bio židovski običaj koji seže unatrag sve do biblijskih vremena (kao što bi trebalo biti da bude korijen glagola חנק?) Ne mogu reći.

Međutim, svakako postoji veza između *heh* i *hanihajim* חיים - desni. Kao što smo već vidjeli mnogo puta ranije, *nun* ima tendenciju da se izgubi iz hebrejskih riječi, tako je חך 'izvorno morao biti' חן.

Zanimljivo je da riječ *hanih* - חניך koja danas znači "učenik, pripravnik, član skupine mladih", možda uopće nije povezan s korijenom חנק. Pojavljuje se samo jednom u Bibliji, u Postanku 14,14:

וַיִּקַּח אֶת-חֲנִיכָיו

Kaddari, očito prateći Albrighta, tvrdi da ona potječe od egipatske riječi *ha-na ku-u-ka* koja znači "oružana pratnja". Drugi tvrde da je egipatska riječ posuđena iz semitskog.

Jabukovača (cider)

Kao što smo već ranije razmatrali, dok su na neki način i suvremeni engleski i suvremeni hebrejski vrlo novi jezici, oba vuku svoje korijene

iz mnogo drevnijih izvora. Engleski je dijete indoeuropske jezične obitelji koja je dala perzijski, grčki, latinski i njemački jezik. I naravno, hebrejski je povezan s drugim semitskim jezicima.

Većini lingvista se ne čini da indoeuropski i semitski imaju zajedničkog pretka. Ali mnoge su riječi posuđene iz jedne obitelji u drugu. Mnogo toga se moglo dogoditi putem trgovine između naroda - tako se semitska abeceda prenijela na Grke. Još jedan zanimljiv način na koji su neke hebrejske riječi ušle na grčki (a kasnije i u engleski jezik) bio je prijevod Biblije na grčki. Kad prevoditelji nisu mogli pronaći istoznačnu grčku riječ, transliterirali bi je s hebrejskog.

U hebrejskom se riječ שכר *šehar* odnosi na alkoholno piće koje nije vino. (Često se spominje zajedno sa vinom, kao u Brojevima 6,3.) Srodni akadski *sikru* se odnosio na pivo, ali je kasnije poprimio značenje žestokog alkoholnog pića koje se radilo od kukuruza, jabuka, meda ili bilo kojeg drugog voća. Taj isti korijen doveo je do riječi za pijanstvo - השתכר, שיכור. (Svaka veza između ovoga i Purima je sasvim slučajna.)

Kada su Grci htjeli prevesti *šehar*, osmislili su riječ *sicera* (ili *sikera*?). Ista se riječ koristila u latinskom, a na starofrancuskom se nazivala *cisdre*. S vremenom se "s" izgubio, pa se riječ na francuskom pisala *cidre*, a na engleskom "*cider*". Do tada se već riječ *cider* odnosila samo na alkoholno piće od jabuka, no postupno je počela uključivati i bezalkoholno piće. Hebrejski je ponovo prihvatio tu riječ - pa סיידר možete ovdje pronaći u svim supermarketima, a čak možete posjetiti i tvornicu "Cider HaGalil" u Kiryat Shmoni.■

Rabbi Shmuel Rabinowitz:

Suočavanje s nečistoćama svijeta

Izloženost bilo kakvom ponašanju neizbježno utječe na nas.

U tjednoj paraši Naso čitamo o dva uzastopna halahička (pravna) predmeta. Jedan se bavi *sotom* – udomenom ženom koja je prevarila svog supruga upuštajući se u intiman odnos s drugim muškarcem. Nasuprot tome, druga tema razmatra zakone o *naziru* (nazireju) – osobi koja se želi uzdići na razinu svojevrsnog svećenika i dobrovoljno prihvaća pravila slična svećeničkim, na ograničeno razdoblje. To uključuje izbjegavanje pijenja vina, nešišanje kose i udaljavanje od kontakta s mrtvima.

Mnogi biblijski učenjaci i komentatori tijekom generacija preispitali su ovo neobično sučeljavanje dviju tema. Talmud nudi odgovor u ime Rabi Jehude Hanasija, koji kaže: "Zašto je dio o *naziru* (Knjiga Brojeva, šesto poglavlje) smješten uz dio o *soti* (Knjiga Brojeva, peto poglavlje)? To je učinjeno da vam se kaže da svatko tko vidi *sotu* u njezinoj sramoti, treba se odreći vina" (Babilonski Talmud, Sota, stranica 2).

Dakle, *nazir* koji se obvezuje uzdići na višu razinu svetosti, čini to nakon što je bio izložen neprimjerenoj situaciji. Može se pretpostaviti da ga je, iako je do toga došlo nenamjerno, izloženost ružnim postupcima *sote* potaknula da osjeti potrebu postati *nazir*, što uključuje prestanak pijenja vina i odricanje od užitaka ovoga svijeta.

Izloženost nečijem ponašanju oblikuje našu svijest

Tu leži velika istina koju često pokušavamo zanijekati: izloženost bilo kakvom ponašanju, bilo pozitivnom ili negativnom, ostavlja trag na nama.

Kada smo izloženi negativnim po-

stupcima, nepristojnom govoru i neprimjerenom ponašanju, sve to utječe na nas i prožima našu svijest, koju želimo održati čistom i netaknutom. S druge strane, kada smo izloženi plemenitim djelima i časnom ponašanju, to na nas pozitivno utječe i potiče nas da postanemo bolji ljudi.

Ovo vrijedi za svakoga, ali je posebno važno, a ponekad i ključno, kada govorimo o djeci i tinejdžerima. Izlaganje djece i tinejdžera različitim sadržajima ne samo da utječe na njih, već zapravo oblikuje njihov svjetonazor, način razmišljanja i cjelokupni pogled na život.

Ponekad mi roditelji činimo nepromišljene stvari. Odgajamo svoju djecu s našim vrijednostima, vrlinama i vjerom, a istovremeno im dopuštamo da budu izložena suprotnim utjecajima koji su često snažniji od obrazovanja koje im pružamo.

Što možemo učiniti? Imamo li način da se nosimo s poplavom informacija, s kulturom koja je srušila sve granice i prihvaća apsolutno sve kao prikladno?

Naša uloga roditelja i učitelja jest naučiti i podučiti mlade kako se nositi s tim izazovima, postaviti granice, prevladati iskušenja i blokirati pristup neprimjerenim sadržajima. Pravilo "svatko tko vidi *sotu* u njezinoj sramoti treba se odreći vina" nikada nije bilo relevantnije. Neizbježno smo izloženi idejama koje čista duša prezire, a s njima se možemo suočiti i nositi samo povećanjem i jačanjem dobrog i svetog.

Imamo odgovornost educirati svoju djecu da žive u svijetu kakav jest. Ali, istovremeno, moramo postaviti bitne granice, kako za njihovo mentalno zdravlje, tako i za vrijednosti judaizma i morala koje im nastojimo usaditi. Jedan dio te odgovornosti bavi se time čemu želimo izložiti svoju djecu, a čemu ne.

Drugi dio odgovornosti bavi se usađivanjem pozitivnih strategija suočavanja i povećanjem pozitivnih snaga kako bi se osiguralo da izgrade dovoljnu unutarnju snagu za oblikovanje zdrave, uravnotežene i zrele duše.■

Pisac je rabin Zapadnog zida i svetih mjesta.

Rabbi Mordechai Kamenetzky:

Njemu zvonl zvonu

U ovoj jedinom odjeljku Tore nalazi se stih za koji se čini da ima pogrešno postavljen posvojni oblik. No, detaljnijom analizom, svaka imenica i zamjenica daju mu snažno značenje. "I svaki sveti dio koji sinovi Izraelovi donesu *kohenu*, bit će njegov. Čovjekovi sveti dijelovi bit će njegovi, i što on daje *kohenu*, bit će njegovo" (Brojevi 5:9-10). Pitanje je očito: ako su svetosti njegove, zašto su onda *kohenove*; a ako su *kohenove*, kako nam Tora govori, zašto su onda njegove?

Raši na to baca svjetlo objašnjavajući stih *Midrašem*: Čovjek koji daje *kohenu* zasigurno neće izgubiti, jer što god daje, na kraju će mu se vratiti – bit će njegovo. S druge strane, onaj tko želi zadržati svoje svetosti, one će biti njegove. Jedina imovina koja će mu ostati bit će mali postotak koji je trebao dodijeliti *kohenu*. To će biti njegovo.

Ova dva različita objašnjenja čine se kontradiktorna. Ostaje li ono što daje *kohenu* "njegovo" ili samo ono što želi zadržati ostaje "njegovo"? Kako riječ "njegovo" igra dvije različite uloge, jedna nam govori o blagostanju, druga o nevolji?

Prije mnogo godina, otac mi je ispričao sljedeću priču: Prije prijelaza stoljeća, Reb Dovid, talentirani radnik, odlučio je da mu je dosta *štetla*. Nije se moglo zaraditi, pa je odlučio otputovati u Ameriku u potrazi za makar i malim djelićem razvikanih "ulica popločanih zlatom".

Prije nego što je krenuo, postavio je svog prijatelja, Yankela, istaknutog poslovnog čovjeka, da prima novac koji će uskoro pritjecati od njegovih uspješnih prekomorskih pothvata. Nakon što bi uzeo malu

naknadu za svoje usluge, Yankel bi preostali novac predao Dovidovoj obitelji.

"Koliko bih trebao uzeti, a koliko dati tvojoj ženi?" upitao je Yankel.

Putnik koji je zaputio u Ameriku imao je potpuno povjerenje u svog prijatelja i jednostavno mu je rekao neka koristi vlastitu prosudbu.

Nakon nekoliko mjeseci, Dovidovi naponi su počeli donositi plod, i poslao je pristojan iznos novca na Yankelov bankovni račun u Kovnu da se podijeli njegovoj ženi i obitelji. Yankel je, međutim, imao drugačije planove. Zadržao je gotovo cijeli iznos za sebe, dok je Dovidovoj ženi i obitelji dodijelio samo djelić novca. Oni su, pak, potpuno potišteni pogrešno pretpostavili da Dovid još uvijek ne može spajati kraj s krajem.

Prošlo je nekoliko mjeseci i Dovidova je žena primila pismo od njega u kojem ju je uvjeravao da stvari idu dobro i da će uskoro moći preseliti cijelu obitelj u Sjedinjene Države. "U međuvremenu," zaključio je, "siguran sam da vam iznosi koje primete omogućuju da živite iznimno udobno."

Dovidova žena bila je zaprepaštena. Jedva je primala dovoljno da nahrani svoju obitelj!

Otrčala je Kovno Ravu, Rabbi Isaacu Elchononu Spectoru, i isplakala se iz dubine duše.

"Yankel nas vara! Moj muž mu šalje bogatstvo, a on nam daje siću!"

Rabin je odmah pozvao Yankela u svoju radnu sobu.

"Je li istina," upitao je Rabbi Spector, "da si trebao primljeni novac dati Dovidovoj ženi?"

"Da," izjavio je čovjek samozadovoljno. "Ali bilo mi je dopušteno uzeti svoj pošten udio."

"A što si joj trebao dati?" upitao je rabin, gotovo ne vjerujući.

"Dovid mi je rekao: 'Daj joj što želiš.' Tako," nastavio je, sa širokim, podrugljivim osmijehom na licu, "uzeo sam 90 posto novca i dao joj što sam htio. A to je bilo 10 posto."

Rabbi Spector je odmah ustao i zamolio čovjeka da ponovi. "Možeš li ponoviti? Što ti je Reb Dovid rekao da joj daš?"

"Rekao mi je da joj dam točno što želim."

"Dobro," izjavio je Rabbi Spector, kojem je bilo savršeno jasno koja je bila Dovidova prava namjera. "Kao rabin Kovna, naređujem ti da joj daš devedeset posto udjela koji si zadržao za sebe."

"Ali zašto?" zamuckivao je čovjek.

"Jer to je točno ono što želiš. Moraš joj dati točno ono što si želio!"

Tora nam govori da će čovjeku, čiji su sveti dijelovi njegovi, ostati njegovi. Postoje mnogi B-žji načini da se odredi što čovjek treba primiti. Riječi "pripadati će mu" mogu odzvanjati obiljem ili siromaštvom. Ako su čovjekove oči ispunjene pohlepom, tada će samo njegove svetosti biti njegove. Desetina postaje jedina njegova želja, i Hašem mu jamči da će to i dobiti. Ali ako daje velikodušno, tada će ono što da biti njegovo, uz ono što već ima. Jer Onaj koji tumači čovjekovo srce tumači i stih. On ispunjava značenje u skladu s čovjekovom namjerom. I tada tumači nagradu.

Gut šabes ■

Rabbi Lord Jonathan Sacks:

Blagoslov ljubavi

Sa 176 stihova, Naso je najduža paraša. Ipak, jedan od njenih najznačajnijih odlomaka, i onaj koji je imao najveći utjecaj kroz tijek povijesti, uistinu je vrlo kratak i zna ga gotovo svaki Židov. Riječ je o svećeničkim blagoslovima:

G-spod reče Mojsiju, "Reci Aronu i njegovim sinovima, 'Ovako ćete blagoslivljati Izraelce. Recite im:

Neka te G-spod blagoslovi i čuva.
Neka te G-spod licem Svojim obasja i milostiv ti bude;
Neka G-spod pogled Svoj upravi prema tebi i podari ti mir.'

Neka tako stavljaju Moje ime na Izraelce i Ja ću ih blagosloviti."
(Br. 6,23-27)

Taj tekst spada među najstarije molitvene tekstove. Koristili su ga svećenici u Hramu. Danas ga izgovaraju *kohanim* prilikom ponavljanja Amide, u Izraelu svakog dana, a u većini dijaspora samo na blagdane. Roditelji ga koriste kako bi njime blagoslovili djecu petkom uvečer. Često se njime blagoslivljaju nevjesti i ženik ispod *hupe*. To je najjednostavniji i najljepši od svih blagoslova.

Pojavljuje se također i u najstarijem od svih biblijskih tekstova koji su fizički preživjeli do danas. Arheolog Gabriel Barkay 1979. godine istraživao je drevne grobnice u pećinama Ketef Hinoma, izvan jeruzalemskih zidina na području na kojem se danas nalazi Menahem Begin Heritage Center. Trinaestogodišnji dječak koji je pomagao Barkayu, otkrio je u jednoj od pećina ispod poda skrivenu komoru. Tamo je skupina otkrila gotovo tisuću drevnih artefakata, uključujući dva malena srebrna svitka koja nisu bila

duža od jednog inča.

Bili su toliko krhki da je bilo potrebno tri godine kako bi ih odmotali bez da se raspadnu. Na kraju se ispostavilo da su ti svitci bili *kemajot*, amuleti, koji su, između ostalog, sadržavali i svećenički blagoslov.

Kad imamo mir sami sa sobom, onda možemo započeti stvarati mir u svijetu

Znanstveno datirani u 6. st.pr.n.e., u vrijeme Jeremije i posljednjih dana Prvog Hrama, oni su četiri stoljeća stariji od najstarijih do tada poznatih biblijskih spisa, svitaka s Mrtvog mora. Danas se ti amuleti mogu vidjeti u Israel Museumu, kao svjedočanstvo drevne povezanosti Židova sa zemljom i samog kontinuiteta židovske vjere.

Ono što im daje snagu jest njihova jednostavnost i ljepota. Oni imaju snažnu ritmičku strukturu. Svaka linija pojedinačno sadrži tri, pet, i sedam riječi. U svakoj od njih druga riječ je "G-spod". U sva tri stiha prvi dio se odnosi na B-žju aktivnost – "blagoslovi", "obasja Svojim licem", "Svoj pogled upravi prema". Drugi dio opisuje efekt blagoslova na nas, dajući nam zaštitu, milost i mir.

Oni također, recimo to tako, idu izvana prema unutra. Prvi stih "Neka te G-spod blagoslovi i neka te čuva," odnosi se, primjećuju komentatori, na *materijalne* blagoslove: zdržavanje, fizičko zdravlje i tako dalje. Drugi, "Neka te G-spod licem Svojim obasja i milostiv ti bude," odnosi se na moralni blagoslov. *Hen*, milost, je ono što mi iskazujemo dru-

gim ljudima i oni nama. To je međusobno. Ovdje tražimo od B-ga da nama i drugima dadne od Svoje milosti tako da možemo živjeti zajedno bez svađe i ljubomore koje tako lako mogu zatrovati odnose.

Treće je najviše unutarnja stvar. Postoji divna priča o mnoštvu ljudi koje se sakupilo na brdu pored mora kako bi promatrali prolazak velikog broda. Mali dječak je snažno mahao. Jedan od ljudi upitao ga je zašto to čini. Dječak je odgovorio, "Mašem tako da me kapetan broda vidi i da mi uzvрати pozdravom." "Ali," rekao je čovjek, "brod je jako daleko, a nas je ovdje mnoštvo. Zašto misliš da će te kapetan vidjeti?" Dječak je odgovorio, "Zato što je kapetan broda moj otac. On će me tražiti među mnoštvom."

To je otprilike ono na što mi mislimo kada kažemo, "Neka pogled Svoj G-spod upravi prema tebi." Sedam milijardi ljudi trenutno živi na ovoj zemlji. Što bilo koga od nas čini nečim više od samo lica u mnoštvu, vala u oceanu, zrna pijeska na morskoj obali? Činjenica da smo B-žja djeca. On je naš roditelj. On upravlja Svoj pogled prema nama. Njemu je stalo.

B-g Abrahama nije samo neka prirodna sila ili čak sve prirodne sile zajedno. Tsunami ne staje kako bi pitao tko će biti njegove žrtve. Nema ničeg osobnog u vezi potresa ili tornada. Riječ *Elokim* znači nešto poput "sile nad silama, uzroka nad uzrocima, skupa svih znanstveno otkrivenih zakona." To se odnosi na one aspekte B-ga koji nisu osobni. Također se odnosi na B-ga u Njegovom atributu pravde, budući da pravda u osnovi nije osobna.

(nastavak s 16. stranice) **Rabbi Lord Jonathan Sacks: Blagoslov ljubavi**

Ali kad kažemo *Hašem* – to je ime koje koristimo u svećeničkom blagoslovu i gotovo u svim svećeničkim tekstovima – to je B-g koji se prema nama odnosi kao prema osobama, pojedincima, svakome od nas sa jedinstvenim sklopom nada i strahova, darova i sposobnosti. *Hašem* je aspekt B-ga koji nam dozvoljava da koristimo riječ "Ti". On je B-g koji nam govori i koji sluša kada mi govorimo Njemu. Kako se to događa, mi ne znamo, ali to da se to događa je srž židovske vjere.

To što B-ga zovemo *Hašem* je transcendentna potvrda našeg značaja u shemi stvari. Mi vrijedimo kao pojedinci zato što B-g brine o nama kao roditelj o djetetu. To je, slučajno, jedan od razloga zašto su svećenički blagoslovi svi u jednini, kako bi naglasili da nas B-g ne blagoslivlja samo kolektivno, već također i individualno. Jedan život je, kao što kažu mudraci, poput svemira.

Stoga značenje posljednjeg od svećeničkih blagoslova, znati da B-g Svoj pogled upravlja prema nama – da mi nismo samo nerazpoznatljiva lica u mnoštvu, već da se B-g prema nama odnosi u našoj posebnosti i jedinstvenosti – je najdublji i krajnji izvor mira. Suparništvo, svađe, bezakonje i nasilje proizlaze iz psihološke potrebe da dokažemo da *vrijedimo*. Mi činimo stvari kako bismo dokazali da sam ja moćniji, bogatiji ili uspješniji od tebe. Ja mogu učiniti da me se bojiš. Ja te mogu potčiniti svojoj volji. Ja te mogu pretvoriti u svoju žrtvu, svoj subjekt, svog roba. Sve te stvari svjedoče ne o vjeri, već o dubokom neuspjehu vjere.

Vjera znači da ja vjerujem da B-g brine o meni. Ja sam ovdje jer je On želio da budem ovdje. Duša koju mi je dao je čista. Čak i ako sam poput

djeteta na brdu koje gleda brod koji prolazi, ja znam da me B-g traži, da mi maše dok ja mašem Njemu. To je najdublji unutarnji izvor mira. Mi se ne moramo dokazivati kako bismo primili blagoslov od B-ga. Sve što trebamo je znati da je Njegov pogled upravljen prema nama. Kad smo u miru sami sa sobom, možemo započeti stvarati mir u svijetu.

Tako blagoslovi postaju dulji i dublji: od vanjskog blagoslova materijalnih dobara preko međusobnog blagoslova milosti između nas i drugih ljudi, sve do najviše unutarnjeg od njih, mira uma koji dolazi kada osjećamo da nas B-g vidi, čuje i drži u Svojim vječnim rukama.

Jedan daljnji detalj svećeničkih blagoslova je jedinstven, a to je blagoslov za koji su mudraci odredili da ga *kohanim* izgovaraju nad ovom micvom: "Da si blagoslovljen... koji si nas posvetio svetošću Arona i zapovjedio nam da blagoslivljamo Tvoj narod Izrael s *ljubaavlju*."

Neobična je posljednja riječ, *be-ahava*. To se ne pojavljuje ni u jednom drugom blagoslovu koji izgovaramo vezano uz izvršenje zapovijedi. Izgleda kao da to nema smisla. Ideal je da ispunjavamo *sve* zapovijedi s ljubavlju. Ali odsutnost ljubavi ne čini nevažecom nijednu drugu zapovijed. U svakom slučaju, blagoslov nad izvršenjem zapovijedi je način na koji pokazujemo da je ono što činimo namjerno. Postojala je rasprava među mudracima o tome da li zapovijedi općenito zahtijevaju namjeru (*kavana*) ili ne. Ali bez obzira na odgovor, blagoslov prije zapovijedi pokazuje da imamo namjeru ispuniti zapovijed. No namjera je jedna stvar, a emocija je druga. Sigurno je da je ono što je bitno to da *kohanim* izgovore blagoslov, a

B-g će učiniti ostalo. Koju razliku čini to da li oni to čine s ljubavlju ili ne?

Komentatori su se borili s tim pitanjem. Neki kažu da činjenica da su *kohanim* okrenuti prema narodu kada blagoslivljaju znači da su oni poput kerubina u Šatoru sastanka, čija lica su bila okrenuta "jedno prema drugome" kao znak ljubavi. Drugi mijenjaju poredak riječi. Oni kažu da je pravo značenje blagoslova, "koji nas je posvetio svetošću Arona i s *ljubaavlju* nam zapovjedio da blagoslivljamo Njegov narod Izrael." "Ljubav" se ovdje odnosi na B-žju ljubav prema Izraelu, a ne ljubav *kohanima*.

Međutim, čini mi se da je objašnjenje sljedeće: Tora jasno kaže da iako *kohanim* izgovaraju riječi, B-g je onaj koji šalje blagoslov. "Neka stavljaju moje ime na Izraelce i Ja ću ih blagosloviti." Obično kada ispunjavamo micvu, *mi* činimo nešto. Ali kada *kohanim* blagoslivljaju narod, oni ne čine ništa sami. Umjesto toga, oni služe kao kanali kroz koje B-žji blagoslov teče u svijet i u naše živote. Jedino ljubav to čini. Ljubav znači da nismo usmjereni na sebe, nego na druge. Ljubav je nesebična. A samo nesebičnost nam dozvoljava da budemo kanali kroz koje teče sila veća od nas samih, ljubav koja donosi novi život u svijet.

Kako bismo blagoslivljali, moramo voljeti, a biti blagoslovljen znači znati da si voljen od Onoga tko je veći od svemira, a koji ipak upravlja Svoj pogled prema nama kao roditelj prema voljenom djetetu. Kada to znamo, nalazimo istinski duhovni mir.

Šabat šalom ■

Prevela Anja Grabar

Rabbi Berel Wein:

B-žanska mudrost i pleme Levi

Najduža *parša* u Tori je *parša Naso*, koju javno čitamo ovog šabata. Do bar dio njene duljine čini ponavljanje prinosa i darova vođa dvanaest plemena Izraelovih prilikom posvećenja *Miškana*. Budući da je svaki od dvanaest vođa ovom prilikom donirao identične prinose i, osim toga, Tora nam na kraju *parše* daje ukupan zbroj njihovih prinosa, prirodno se postavlja pitanje zašto je Tori potrebno da potroši toliko mnogo riječi i toliko detalja na ovo.

Ovo je pitanje mučilo sve komentatore Tore i izneseno je mnogo različitih odgovora i mišljenja kako bi nam se to pomoglo rastumačiti. Čini se da se svi slažu da Tora želi naglasiti pojedinačnu vijednost i doprinos svakog od vođa Izraela i svakome odati priznanje navodeći pojedinačno njegov prinos.

I dok je to objašnjenje i gledište nedvojbeno istinito, čini se da nije potpuno zadovoljavajuće u svjetlu velike duljine u koju Tora ide u svojim detaljima svakog prinosa. Svaki je od vođa mogao biti spomenut poimence, a bez da se ponavlja čitav odlomak s pojedinostima njegovog prinosa. A opet, kao što nam duljina *parše* nagovještava, Tora kod toga nije koristila prečace. Čak i u kabalističkoj misli i djelima, ne pojavljuje se jasno objašnjenje u vezi ove anomalije u spisima Tore.

Bilo bi arogantno i glupo od mene da iznesem bilo kakvo vlastito tumačenje u vezi ovog problema. Ma da je ostavljen prostor za svako pokoljenje Židova da nadoda svoje shvaćanje Tore, ima područja u koja se čak i anđeli ne usuđuju dirati. Baš kao i kod *parše* o crvenoj junici, gdje nam Tora namjerno iznosi pravilo koje se protivi našoj moći racionalne logike i tumačenja, tako ima i drugih područja Tore koja prkose našem osjećaju za mjeru i ljudskom shvaćanju.

Oduvijek sam smatrao da je upravo to – ta tajanstvenost svega toga – dio onoga što nam Tora želi prenijeti ovim ponavljanjem prinosa vođa Izraela u ovoj jedinoj *parši*. Tora koja je potpuno logična ljudskom umu nikada ne može biti B-žanska Tora. Tajanstvenost, nazovimo to i nelogičnost, određenih dijelova same Tore znak je njezinog B-žanskog porijekla.

Pogreška onih "prosvjećenih," škola biblijske kritike i mnogih koji se smatraju učenjacima u ovim područjima je u tome što Tori pristupaju onako kako bi pristupili bilo kojem mudrosnom djelu ili prozi koju je napisao čovjek. Ako netko Tori pristupi s gledišta da je to B-žanski dokument, tajanstven i čudesan, veći od onoga što ljudski um može obuhvatiti, onda u njegovim mislima i životu Tora poprima drugači-

ju dimenziju.

Možda je ova *parša* jedno od brojnih mjesta na kojima Židovi mogu jedino zastati, napraviti korak natrag i u strahopoštovanju se diviti B-žanskoj mudrosti kojom nas je Tora blagoslovila čak i kada nismo u stanju jasno razabrati tu mudrost.

Zaštitne mjere Tore

Riječi rabina da se "*onaj koji vidi sramotu žene koja je bila nevjerna treba nakon toga uzdržati od pijenja vina*" dobro su poznate i često ponavljane. Očiti smisao ove poruke je da u životu svatko mora voziti defenzivno. Neka si nitko ne dopusti da ga se ulovi u kompromitirajućim okolnostima i da pomisli da je na neki način imun na posljedice toga.

U našem današnjem svijetu ima brojnih sramotnih i tužnih primjera ljudi na visokim dužnostima i onih vrlo uspješnih, koji su dovedeni do srama i tuge otkrivanjem njihovih indiskrecija. Rabini u Avot vele da uvijek ima "oko koje nas gleda" – nadzorna kamera koja neprestano snima, ako tako hoćete, i koja bilježi naša kretanja i ponašanje.

Javna otkrivanja grijeha drugog čovjeka trebaju poslužiti kao podsjetnik na sve posljedice tog grijeha. Tora koja obično postupa vrlo zaštitnički prema nečijem pravu na privatnost, pa čak i pravu grešnika,

(nastavak s 18. stranice) **Rabbi Berel Wein: B-žanska mudrost i pleme Levi**

odlučila je javno obznaniti sudbinu nevjerne žene kako bi na druge ostavila dojam o nužnosti brige i čistosti u svim pitanjima života.

Čovjek nikada ne bi trebao reći ovo se meni ne može dogoditi. Kada zađemo na područje ljudskih prohtjeva i želje ne postoji automatizam zaštitnih mjera. Umjesto toga, pažnja, budnost i izbjegavanje rizika te kompromisnih situacija jedini su dostupni alati prevencije. Odatle dolazi jasna veza kojom rabini povezuju svjedočenje grijehu i ispijanje previše vina. Baš kao što je zakonom zabranjena vožnja automobila pod utjecajem alkohola i droga, tako i život općenito treba živjeti oslobođen tih vrsta utjecaja.

Ovisnost o alkoholu vjekovima je bila relativno rijetka pojava u Židovskom društvu. Međutim akulturacija i asimilacija tijekom prošlog stoljeća stvorila je problem s alkoholom u našem današnjem Židovskom svijetu. Smisao ideje o apstinencije od vina onako kako je opisana u *parši* u vezi propisa za *nazira* je da je treba uzeti općenito kao poruku o umjerenosti i dobrom osjećaju za mjeru.

Poput mnogih drugih stvari u životu, malo alkohola može biti ugodno i korisno, ali puno može biti štetno, pa čak i smrtonosno. Tora postavlja nevjernu ženu i *nazira* kao primjere opasnosti koje vrebaju u svakodnevnom životu. U osnovi je glupo od bilo kojeg čovjeka da ignorira ova sveprisutna iskušenja i opasnosti.

S druge strane, u Avot čitamo da čovjek ne treba vjerovati samom sebi sve do posljednjeg trenutka života. Obilje prevelikog povjerenja u vlastite sposobnosti da se odupre svim vrstama iskušenja uvijek će dovesti do neočekivanih problema i žalosnih posljedica. Čitavo ljudsko iskustvo svjedok je ovog zaključka.

Većina suvremenog svijeta, uključujući i većinu današnjeg Židovskog svijeta, ismijava i ruga se bilo kojoj

vrsti defenzivne vožnje po pitanjima osobnog života. Koncept osobne slobode prerastao je u način života u kojem bilo kakva suzdržanost u osobnom ponašanju, koliko god ona bila razumna, biva napadnuta i ismijana. Dakle, moda i pravila ponašanja mogu se s vremenom promijeniti, no ljudsko se ponašanje ne mijenja i zato moralna ograničenja koja nam Tora nameće ostaju vječno valjana i neosporna.

Ševet Levi u današnje vrijeme

U ovotjednoj *parši* Tora ističe posebnu ulogu i status Levijevog plemena. Njih se prebraja odvojeno od ostalih Izraelovih plemena. Njihovo mjesto u društvu je bavljenje hramskim poslom, imaju svoje zasebne gradove porazmještene širom Zemlje Izraelove i treba ih potpomagati desetinom (s deset posto usjeva kojeg proizvede na poljoprivredi bazirana ekonomija Židovskog društva) darovanom za njihovo uzdržavanje i ekonomsko blagostanje. Oni su, na neki način, elita Židovskog društva, uživaoci očigledno nezarađenog velikodušja radničke klase.

Pa dobro, zašto bi Tora podržavala, pa čak i propisala tako neravno pravan društveni položaj? Posebice u naše vrijeme, kada trenutna ali uvijek prolazna, politička korektnost društva teži ka krajnje ravnopravnoj podjeli dobara i nacionalne odgovornosti, ovo izuzimanje Levita djeluje zastarjelo. Mogu si zamisliti kako bi se pri današnjoj demonizaciji, pleme Levi proglasilo "parazitima." No Tora ipak određuje i nalaže takve društvene uvjete.

Pleme Levi, u koje se ubrajaju i potomci Aharona – *kohanim*, bilo je najmanje brojno od svih Izraelovih plemena. Njihova je posebnost započela još u Egipatskoj zemlji u kojoj su bili izuzeti od teškog rada kojem su bila podvrgnuta njihova Židovska subraća. Pa ipak, nalazimo da je u Tori zabilježeno jedva nešto protivljenja ovom posebnom tret-

manu plemena Levi.

Čak i Korah, koji je tvrdio da je zaštitnik ravnopravnosti prema svim Židovima, u stvari je jedino želio da on i drugi Leviti zamijene Mošea i Aharona. Ja smatram kako je sve ovo od temeljnog značaja po naše današnje Židovsko društvo i sporne izazove koji u njemu vladaju.

Nije svatko u prilici da se puno radno vrijeme posveti izučavanju Tore ili neprestanoj javnoj ili vjerskoj službi. Nema svatko sposobnost da stvori tehnološku start-up tvrtku. Nije svatko sposoban niti sklon da bude sveučilišni profesor ili liječnik ili tehnički stručnjak. Ne može svatko biti uspješan trgovac ili komercijalni direktor. A opet, nema nikakve sumnje da su našem Židovskom društvu ovdje u državi Izrael potrebni studenti koji će puno radno vrijeme izučavati Toru, volonteri i stručnjaci u vjerskim i društvenim službama, geniji start-upa i kompjuterski štreberi, profesori, liječnici, automehaničari i sve vrste tehničkih stručnjaka, vodoinstalateri i građevinskih radnika, trgovaca, pa čak i rabina.

U vrijeme Hramova, Tora je to pojednostavila, utvrdivši, da tako kažem, tko je tko i posebno odredivši pleme Levi za neprestano izučavanje Tore i podučavanje, te puno radno vrijeme služenja u Hramskoj službi. U našem današnjem društvu ovaj je proces identifikacije teži, neprecizan, pa čak i zbunjujući. A opet je u osnovi jedno od najvažnijih pitanja kojima se moramo efikasno pozabaviti.

U današnjem su nam društvu svakako potrebni "Leviti" – Židovi koji su isključivo posvećeni izučavanju Tore, podučavanju i javnoj vjerskoj službi. Problem se pojavljuje pri identificiranju tih "Levita" i brizi za njih. To je zapravo suština ovog pitanje nakon što se sve političke dimne zavjese rasprše i rasplinu u zraku.

Šabat šalom ■

Rabbi Yissocher Frand:

Idealni Nazirej napada bolest, a ne simptom

U Paršat Naso susrećemo se s mi-cvom (zapovijedi) o nazireju. Postoji dobro poznata Gemara (Nedarim 9b; Nazir 4b) koja priča o jednom vrlo cijenjenom nazireju:

Šimon Hacadik je rekao: " Tijekom cijeloga života nisam pojeo *korban ašam* (žrtvu pokajnicu) nečistog nazireja, osim jednom (kada sam bio uvjeren da je ta osoba prihvatila zakone *nezirusa* isključivo radi Nebesa). Jednom sam vidio nazireja kako dolazi s Juga (u Jeruzalem da prinese svoju žrtvu) i zapazio sam da je izuzetno privlačan, a kosa mu je bila prekrasna. Upitao sam ga: 'Sine moj, što te potaknulo da uništiš ovu svoju prekrasnu kosu' (kao što se zahtijeva u ritualu prinošenja žrtava *nezirusa* na kraju razdoblja *nezirusa*)? On mi je rekao: 'Bio sam pastir i otišao sam do bunara po vodu za svoje ovce. Ugledao sam svoj odraz u vodi. (Očito se čini da je to bilo prvi puta da je ova osoba ikada vidjela sebe, jer u talmudsko doba muškarci u pravilu nisu gledali u ogledala.) Vidio sam da me obuzima moj *jecer hara* (zli nagon) i pokušava me otagnati sa svijeta. Rekao sam svom *jeceru hara*: 'Ti pokvareni, zašto se tako uzbuđuješ zbog moje ljepote koja je predodređena da se jednog dana pretvori u prah i crve. Kunem se da ću obrijati svoju kosu radi Nebesa!'" Šimon Hacadik je zaključio: "Odmah sam ustao i poljubio ga u glavu te ga blagoslovio: 'Sine moj, neka se u Izraelu umnoži broj onih koji daju zavjete *nezirusa* poput tvojih. O ljudima poput tebe je napisano: '...muškarac ili žena koji daju zavjet *nezirusa* da se posvete Hašemu (B-gu).' (Bamidbar 6:2)'"

(Ovdje mogu dodati svoju teoriju, za koju nemam dokaza – da postoji veza između ove priče o *nezirusu* i

priče o Narcisu u grčkoj mitologiji. Tko je bio Narcis? Priča o Narcisu vrlo je slična ovoj priči u Masehes Nedarim. Bio je to mladić koji je ugledao svoj odraz u vodi i bio toliko obuzet svojom ljepotom da je ostao paraliziran – sjedio je i zurio u vlastitu ljepotu dok (kako mitologija kaže) nije uvenuo i umro jer nije mogao skinuti pogled sa svog odraza. Umro je na tom mjestu, a iz tog mjesta izrastao je cvijet koji se zove narcis. Psihološki profil narcisa je osoba koja je toliko usredotočena na sebe da ne može skinuti pogled ili misli sa sebe.

Dođite i pogledajte razliku između grčke mitologije s jedne strane i Talmuda s druge. U grčkoj mitologiji, junak priče postao je toliko opčinjen sobom da se nije mogao ni pomaknuti, ali u Talmudu je junak priče prepoznao zamku onoga što mu se događalo i proglasio se nazirejem.)

Što se ovdje dogodilo? Ovaj je mladić ugledao svoj odraz i vidio kako ga obuzima *jecer hara*. Osjetio je da ga zapanjuje vlastita ljepota i privlačnost. Krenuo je i rekao svom zlom nagonu: "Neću ti dopustiti da mi ovo učiniš!" Zato je postao nazirej.

Kada netko postane nazirej, on se suzdržava od vina i od kontakta s mrtvima, i – barem trideset dana – ne smije se šišati niti brijati. Stoga, analizirajmo ovu priču: Ovaj je mladić bio zapanjen svojom ljepotom. Posebno ga je zapanjila njegova kosa, njegove kovrče. Osjetio je kako ga obuzima *jecer hara*. Koja bi trebala biti njegova prirodna reakcija da zaustavi *jecer hara* u njegovim namjerama? Možda bi trebao odmah otrčati frizeru i zatražiti "nule-ricu". Frizer bi tada trebao staviti

najmanji nastavak na svoj električni brijač i napraviti mu barem kratku frizuru ili, po mogućnosti, obrijati ga na ćelavo, i to bi ga oslobodilo njegovog *jecera hara*!

Umjesto toga, mladić proglašava da će postati nazirej, što izazove da mu kosa naraste još duže, jer je ne smije šišati, minimalno, sljedećih trideset dana. Kako je to logična strategija za borbu protiv zlog nagona?

Rav Yaakov Yisrael Kanievsky, Steipler Gaon, *zt"l*, (otac Rav Chaima Kanievskog, *zt"l*), kaže da ovaj incident demonstrira dublji uvid u ono što se događalo ovom mladiću. Talmud citira nazirejev odgovor svom zlom nagonu: "Ti pokvareni, zašto se oholo razmećeš svijetom koji ti ne pripada?" Korijski grijeh koji je ovaj mladić primijetio da ga zarobljava bio je grijeh *geiva* (oholost). Pomislio je u sebi: "Ja sam najljepša osoba na licu zemlje. Toliko sam ponosan na svoj izgled. Toliko sam ponosan na svoju kosu. Mislim da sam nešto posebno jer tako dobro izgledam."

To je, prijatelji moji, *Midas HaGeiva* (oholost). Midas HaGeiva se može sažeti u samo nekoliko riječi: Mislite da je to "vi". Ako ste pametni, vi ste ti koji ste pametni. Ako ste bogati, to je vaše bogatstvo. Ako ste zgodni, to je zato što ste tako posebni! To je ono što je *geiva* – svijest o tim vrlinama i smatranje sebe vrednijim zbog bogatstva, privlačnosti, uma, novca ili čega već. Kao što svi znamo, to ne dolazi od vas. Sve dolazi od *Ribono šel Olama* (Gospodara svijeta).

Ova osoba je – svakako, mogla otići frizeru i ošišati se. Ali to bi bilo rješavanje simptoma njegovog problema, a ne bolesti. Simptom je ko-

(nastavak s 20. stranice) **Rabbi Yissocher Frand: Idealni Nazirej napada bolest, a ne simptom**

sa. Dakle, može se riješiti kose! Ali to ne bi napalo ono što mu se događalo. A što mu se događalo? U tom je trenutku mislio ovo je MOJA ljepota, i tako sam poseban zbog svog dobrog izgleda i imam tako krasnu kosu. Protuotrov za taj stav je uzeti tu ljepotu i reći: "Ovo nisam ja i ovo nije moje – to pripada *Ribono šel Olamu*." Moje bogatstvo pripada Njemu, moja ljepota pripada Njemu, moja moć pripada Njemu, moj *kavod* (čast) pripada Njemu. Sve pripada Njemu!

Kako se to postiže? Postajući nazirej. Pustim kosu da raste, a onda, na kraju svog *nezirusa*, što radim? Uzmem kosu, ošišam je i bacim je pod žrtvu koja je *korban l'Hašem* (žrtva B-gu)! Ovdje sebe učim da ova prekrasna kosa koju imam nije moja, ona pripada *Ribono šel Olamu*.

Nazireja se kritizira i kada dolazi i kada odlazi

Čini se da postoji očita proturječnost Rambanu u ovotjednoj parši iz poznate Gemare (Nedarim 10a). Pasuk (biblijski stih) kaže da na kraju svog razdoblja *nezirusa*, nazirej prinosi žrtvu paljenicu i žrtvu za grijeh kao pomirenje za grijeh protiv svoje duše (Bamidbar 6:11). Pitanje je, zašto nazirej treba prinijeti *korban hatas* (žrtvu za grijeh)? Nije li to što je učinio bilo za svaku pohvalu? Gore spomenuta Gemara doista postavlja pitanje – u čemu je nazirej pogriješio da mu je sada potrebno "pomirenje"? Gemara odgovara da je sebi uskratio vino (*cier acmo min hajajin*). Njegova *aveira* (griješ) bio je u uskraćivanju sebi jednog od životnih užitaka. Ima dovoljno zabrana u Tori, bez da čovjek dodaje daljnje zabrane koje dodatno otežavaju život.

Ramban, međutim, sugerira da je razlog zašto na kraju svog razdoblja

nezirusa mora prinijeti *korban hatas* – upravo suprotan – to što sada napušta ovo duhovno svetije stanje *nezirusa* koje je prihvatio na sebe, i sada se vraća svjetovnijem životnom standardu u kojem će se više prepuštati užicima života. Prema Rambanu, idealno bi bilo da je ostao *nazirej*, posvećen ovom svetom stanju B-žje službe, do kraja života! Ramban vidi *korban hatas* kao pomirenje za nazirejevo vraćanje u putene obrasce svakodnevnog života!

Rav Simcha Zissel Brody iznosi ovu kontradikciju između Talmuda i Rambanove interpretacije. Koje je onda od toga? Krivimo li nazireja što se suzdržava od vina ili zbog njegove spremnosti da se vrati konzumaciji vina? Čini se da ga ovdje kritiziramo, i kada dolazi i kada odlazi!

Rav Simcha Zissel odgovara ovako: U početku, nazirej to nije trebao učiniti. To je nadilazilo njegovu normalnu duhovnu razinu. Sebi je uskratio jedan od dopuštenih životnih užitaka. Međutim, tijekom tih trideset dana *nezirusa*, on nije ostao na istom mjestu. Razvijao se. Postao je druga osoba, svetija osoba. O tome se radi u životu. Kroz životna isku-

stva, nadamo se, postajemo bolji ljudi, ljudi koji više razumiju, svetiji ljudi.

Rav Simcha Zissel referira se na Gemaru (Avodah Zarah 5b), koja kaže da osoba ne shvaća namjeru svog učitelja sve dok mu ne bude učenik punih četrdeset godina. Što se događa tijekom tih četrdeset godina? Odgovor je da tijekom tih četrdeset godina on raste kao osoba. Četrdeset godina ranije, nije "shvaćao" tko je njegov Rebbi (učitelj) i nije "shvaćao" što ga njegov Rebbi uči. Četrdeset godina kasnije, stariji je, mudriji i iskusniji. Sada je druga osoba. Sada shvaćam što je moj Rebbi mislio. To nisam mogao razumjeti kad mi je bilo 20 godina. Sada kad imam 60, sada shvaćam.

To je i priča o nazireju. Kada je započeo *nezirus*, možemo ga pitati: "Tko si ti da dodaješ Torinim ograničenjima i zabranjuješ si pijenje vina?" "Zašto misliš da si svetiji od *cadika* pa si možeš uskratiti vino?" Ali, sada je prošlo 30 dana ili 60 dana ili koliko god vremena. I pogodi što? On je sada druga osoba, svetija osoba, koja je na drugoj duhovnoj razini. Kada se nađe na toj višoj duhovnoj razini, on bi – zapravo – doista trebao i ostati na njoj. Pokazao je sebi da to može učiniti. Razvio se. Stoga je, kaže Ramban, povratak na nižu razinu na kojoj je bio trideset dana ranije, grešan.

Istina: To je *aveira* (griješ) na početku i *aveira* na kraju. Na početku je *aveira* jer u toj fazi života nije trebao raditi to što je radio. Na kraju je *aveira* jer sada kada se razvio, ne bi se trebao povlačiti na svoj raniji, niži status. Pa čak i ako je njegovo povlačenje opravdano, ono ipak traži od njega da se iskupi. Činjenica da se povlači je ta *aveira* zbog koje mora prinijeti *korban hatas*. ■

Rabbi Shaul Rosenblatt:

Preljub nije rješenje

Ovaj odjeljak započinje dužnostima Levita u pustinji. Zatim slijedi fascinantna odjeljak o mužu koji sumnja na nevjeru svoje žene. Odvodi ju u Hram i nakon kompleksne ceremonije, ona se zaklinje da je nedužna. Ako laže... neću vam otkriti kraj priče, čitajte sami. Nakon toga prelazimo na koncept nazireja – čovjeka koji se zavjetuje da neće piti vino, šišati kosu ili postati duhovno nečist. Neobična kombinacija zavjeta, no postoji smisao u tom ludilu, o tome drugi puta. Nemojte pomiješati nazireja sa Nazarećaninom – osobom iz Nazareta. Isus je imao dugu kosu samo u filmovima. Siguran sam da je u stvarnom životu imao kratku kosu poput svakog dobrog nenazirejskog židovskog momka tog vremena.

Parša završava žrtvama koje su prinostili poglavari plemena u vrijeme posvećenja Hrama.

U odjeljku od ovog tjedna govori se o ženi koja je osumnjičena da je imala vanbračni odnos, ono što u u svakodnevnom govoru nazivamo "aferom".

Rabini iz ovog odjeljka izvode zanimljivu odluku. Prema židovskom zakonu, u slučaju kada je došlo do afere, par koji je imao aferu nikada se ne smije vjenčati jedno za drugo, čak i ako se bračni partner kasnije razvede.

Na površnoj razini, ovo mi ima puno smisla. Ovo u značajnoj mjeri

odvraća osobe od afere, kada znaju da se nikada ne mogu oženiti/udati za osobu s kojom su imali aferu. Umjesto toga, na raspolaganju su

Sama ideja afere mnogo je privlačnija od osobe s kojom imate aferu

im dvije alternative, ako naiđete na nekoga privlačnijeg tijekom svog braka: ili ćete učiniti da vaš brak profunkcionira i ponovo otkriti ljubav koju osjećate, ili ćete se razvesti i oženiti/udati za novu osobu. Ali, nadam se, da nećete izabrati treću, daleko najgoru, mogućnost da izdate svog supružnika time što ćete se upustiti u aferu.

Međutim, mislim da ovdje postoji i dublja pouka.

Imam dojam da u posljednjih nekoliko godina sve više ljudi koji imaju afere dolaze k meni po savjet. Ili ima više afera ili ljudi više traže moj savjet o njima. Pretpostavljam ovo potonje, jer su afere, nažalost, stare koliko i gorja.

Ono što sam otkrio, gotovo jednobrazno, je da ljudi na kraju ne nalaze dugoročno zadovoljstvo u aferi. Još nisam upoznao nikoga tko s nostalgijom unatrag gleda na aferu i kaže da je baš sretan što se to dogodilo. Jer to je samo avantura, uzbudljiva, ali na kraju krajeva lažna romantika za općenito nezadovoljne sredovječne ljude. Privlači ih uzbuđenje novoga i drugačijeg u odnosu na staro i dosadno; zabava doživljaja novostečene slobode nad prividno napornom dugoročnom obvezom. Drugim riječima, sama ideja afere mnogo je više privlačna od osobe s kojom održavate aferu.

Mudrost Tore o ljudskoj psihologiji jednako je istinita danas kao što je bila i prije 3500 godina. Afere su prije svega jedna jako loša ideja, i one vrlo rijetko dovode do boljeg braka s osobom s kojom ste stupili u aferu. Jer do afere ne dolazi zbog problema koje imate sa svojim bračnim drugom, do nje dolazi zbog problema s ograničenjima koje sam brak postavlja.

Šabat šalom ■

Prevela Anja Grabar

Rabbi dr. Abraham J. Twerski:

Griješ se ne događa u vakuumu

Oni će priznati svoje grijehe koje su počinili (5,7)

U Tori ne postoji niti jedno suvišno slovo. Pa ipak, riječi "koje su počinili" čini se da ništa ne pridodaju ovoj rečenici.

Tora nam govori da se grijesi ne pojavljuju u vakuumu. Osoba mora da je imala način razmišljanja koji je poticao grijeh kako bi do grijeha došlo. Mora da je učinila nešto neprimjereno, što ju je dovelo do promijenjenog stanja duhovnosti koje joj je omogućilo grijeh.

R. Mendel iz Kotzka je rekao da razlog zbog kojeg čovjek ne bi trebao griješiti nije to što je grijeh zabranjen, već to što čovjek ne bi smio imati slobodnog vremena za grijeh. Ako se osoba bavi proučavanjem Tore, vršenjem *micvos* i ponaša se u svojim svakodnevnim aktivnostima u skladu s učenjima Tore, ona jednostavno neće imati slobodnog vremena da počinii grijeh. Stoga, ako je netko sagriješio, nije dovoljno da zažali zbog svog grijeha i odluči ga ne ponoviti. Istinska *tešuva* zahtijeva da on preispita svoje ponašanje i vidi u čemu je bio lijen pri vođenju sveukupnog života u skladu s Torom, što je omogućilo da dođe do grijeha. Potom on mora ispraviti svoj način života tako da se prilika za grijeh ponovo ne pojavi.

To je ono što nam govori Tora. "Oni će priznati svoj grijeh", ali to nije dovoljno. Oni također moraju ozbiljno preispitati svoju dušu i otkriti "ono što su učinili", što je omogućilo grešno postupanje. To također moraju priznati i ispraviti.

Liječeni alkoholičar koji je bio trezven dvadeset godina, rekao je: "Čovjek kakav sam nekada bio, pio je. I čovjek kakav sam nekada bio,

ponovno će piti." Ovo je važna spoznaja. Karakterne osobine koje je nekoč posjedovao dovele su do njegovog opijanja. U procesu oporavka on je doživio značajne promjene osobnosti koje su ga osposobile da se suzdrži od alkohola. Kada bi se njegova osobnost ponovo vratila u stanje u kakvom je bio prije opijanja, on bi zasigurno opet pio.

Tora kaže da nije dovoljno priznati grijeh. Grijeh se ne događa u vakuumu. Grijeh se pojavljuje u načinu života koji omogućava grijeh.

U mojoj knjizi "Ovisničko razmišljanje" opisao sam prirodu razmišljanja koja omogućuje da dođe do ovisničkog ponašanja. Trajni oporavak zahtijeva promjenu načina na koji čovjek razmišlja. Isto vrijedi i za bilo koji neprimjereni čin. Jedini način na koji čovjek može spriječiti da se grijeh ne ponovi je stvaranje spasonosnih promjena u vlastitom karakteru, stvarajući tako osobu koja ne može počinii taj čin. Rambam kaže da je to razlog zašto *tešuva* funkcionira. Reuvena se ne može smatrati krivim za nešto što je Šimon učinio. Niti se tu novu osobu, čija je prijašnja osobnost odbačena, može kriviti za ono što je prijašnja osobnost učinila.

Shvaćajući "ono što su učinili", tj. da je tip karaktera koji je postojao bio odgovoran za grešno djelo, omogućuje osobi da se odrekne tih karakternih osobina i razvije ovu novu osobnost.

Ludilo grijeha

Svatko čija žena zabludi i iznevjeri ga (5,12)

Hebrejska riječ za zabludjeti je

siste. Kako u Tori nema oznaka za čitanje, riječ bi se također mogla pročitati i kao *sište*, što znači "poludjeti." To je dovelo do talmudske tvrdnje: "Nitko ne počinii grijeh osim ako ga ne obuzme duh ludila" (*Sota 3a*). Grijeh je uvijek rezultat osobe koja se prepusti iskušenju. S obzirom da je to pogrešno, na koji način je osoba luda.

Tvrditi da $2 + 2 = 5$ je ludo. Vjerovati da ste kineski car, ludo je. Ludilo je prekid sa stvarnošću.

Židov je dužan vjerovati da se čovjek uvijek nalazi u B-žjoj prisutnosti i da se od B-ga ništa ne može sakriti. Početni odlomak Šulhan Aruha (Kodeksa Židovskog zakona) kaže da svjesnost čovjeka da se nalazi u B-žjoj nazočnosti odvraća osobu od neispravnog ponašanja. Čovjek se ne bi nepristojno ponašao čak niti u prisustvu smrtnog kralja. Počinii grijeh znači izjaviti da se on/ona ne nalazi u B-žjoj prisutnosti. Osim ako taj/ta negira postojanje B-ga, takva tvrdnja je poricanje stvarnosti, stoga ona predstavlja ludost.

Jaz između smrtnog čovjeka i beskonačnog B-ga toliko je ogroman da ga ne može premostiti ništa drugo osim metode koju je B-g dao: ispunjavanje Njegovih zapovijedi. Kršenje Njegove volje raskida odnos između čovjeka i B-ga. R. Shneur Zalman navodi da nijedna razumna osoba ne bi poželjela da se taj odnos raskine, a onaj tko počinii grijeh ima dojam da njegov odnos s B-gom može ostati netaknut čak i ako griješi. Ovo je zabluda, stoga to predstavlja ludilo.

Naravno, čovjek bi se uvrijedio kad bi ga netko nazvao ludim. Kada odstupamo od B-žjih zapovijedi, mi u suštini *sebe* nazivamo ludima. Nijedna racionalna osoba ne bi željela degradirati sebe na takav način. ■

Rabbi Dovid Goldwasser:

Burmutica

"Čovjek ili žena koji počine neki od (ljudskih) grijeha, tako da zgriješe svojevolutno prema Hašemu i da zgriješe nehotice; oni će priznati grijeh koji su počinili ..." (Bamidbar 5,6-7)

Pitanje je zašto Tora obrće, tj. prvo govori o onome koji svojevolutno griješi, a onda o grešniku koji zgriješi nehotice?

Zao prijestupnik koji se ne ustručava namjerno griješiti u javnosti, oklevetao je i rabina jednog grada; govorio je svakome tko je htio slušati da je Rav grešnik koji je počinio najviše teških grijeha. Te optužbe su kružile gradom sve dok tog čovjeka rabin nije pozvao k sebi i upitao ga: "Zašto mi uništavaš reputaciju? Pokušavaš li na mene prebaciti svoje grijehove? Želiš li reći da si se zbog mene otuđio?"

Zao čovjek je odgovorio da je osobno čuo Rava kako na Jom Kipur priznaje sve te grijehove kada je opisao svaki grijeh, svaki pogrešni postupak i prijestup, jedan po jedan. "Ja vrlo dobro znam da naš rabin nikad ne laže," zaključujući grešnik.

"Istina je da sam priznao te grijehove," reče mu rabin, "ali to su, za pravo, tvoji grijesi. Budući da ti nisam prigovorio, kao što sam trebao kad si ih počinio, postao sam odgovoran za te grijehove." Mudraci nam kazuju (Šabos 54b): "Tko god može prosvjedovati zbog počinjenih grijeha u svom kućanstvu, a to ne učini, smatra ga se odgovornim za nji-

hove grijehove; ako je mogao prosvjedovati protiv ljudi u svom gradu, a to nije učinio, smatra se odgovornim za njihove grijehove; ako se radi o cijelom svijetu, on je odgovoran za grijehove cijelog svijeta."

Ljubav koju ne prati prijekor, nije istinska ljubav

Kad *cadik* ne prigovori zlome zbog grijeha i bude kažnjen za njegove grijehove, je li odgovoran za namjerno ili za nenamjerno počinjen grijeh? Ben Iš Hai tvrdi da se to *cadiku* računa kao nenamjerni grijeh, pa citira aluziju na to u *Vajikra* (26,37). *Pasuk* kaže: "Oni će se spoticati jedni preko drugih." Ben Iš Hai to objašnjava u smislu grijeha koji se sa grešnika prenosi na *cadika* jer je os-

tao ravnodušan i nije prigovorio grešniku. Izraz "*v'hašlu*" bi trebalo značiti "propust" tj. nehotični prijestup.

Na slično objašnjenje nailazimo u *Tehilim* (38,19-20). Dovid HaMeleh kaže: "Zato što sam priznao svoju grešnost - ja ću ipak priznati pred tobom, Hašem, na Jom Kipur te grijehove koji su svjesno počinjeni; *zabrinut sam zbog mog grijeha* - jer, iako nisam osobno zgriješio, zli ljudi učinili su prijestup, a ja ih nisam opomenuo, pa sam ja odgovoran za njihove grijehove; *ali moji neprijatelji vrve životom* - oni koji su neprijatelji Tore zatvaraju oči i nastavljaju griješiti; *oni koji me mrze bez razloga, uvećavaju se* - oni koriste naše riječi protiv nas i kažu da, ako smo priznali te grijehove onda moramo biti krivi za njih."

To je smisao tih *pesukima*. Čovjek svjesno zgriješi; *cadik* mu ne prigo-

(nastavak s 24. stranice) **Rabbi David Goldwasser: Burmutica**

vori i zato se smatra kao da je i on zgriješio (nenamjerno); obojica trebaju priznati svoje grijehе.

Medraš kaže u *paraša Noah* da ljubav koju ne prati prijekor, nije istinska ljubav. Kad bi Alter u Novardoku ukorio nekog učenika, usred toga bi ustuknuo i vratio se na nekoliko minuta u svoju radnu sobu. Tao bi kontemplirao o tome jesu li njegove namjere bile iskrene. Shvatio bi da je moglo, iako je njegov prijekor isprva bio posve *l'shem Šama-jim*, doći do neprimjetne promjene u stanju njegovog uma, što je moglo umanjiti čistoću prijekora.

Hida je uvijek sa sobom nosio burmuticu kako bi mogao udahnuti prstohvat burmuta kad poželi. Katkad bi se noću probudio, oprao bi ruke, uzeo *šmek tabak* (burmut) i vratio se na spavanje.

Jednom je bio u Francuskoj u posebnoj misiji za prikupljanje sredstava za siromašne u Izraelu tijekom zime. Kao što je bio običaj, za njegov smještaj su se brinula dva bogata pojedinaca u gradu. Jeo je u domu jednog, a spavao u domu drugog.

Hida se probudio jedne noći i poželio udahnuti malo burmuta. Pretražio je sobu, ali nije mogao naći kutijicu. Na kraju je shvatio da ju je ostavio u kući u kojoj je večerao ranije te večeri. Iako je vrijeme bilo olujno, a bio je i debeli sloj snijega na tlu, Hida je odjenuo kaput i krenuo prema onoj drugoj kući.

Pokucao je na vrata i uplašio usnule ukućane. Onda ih je umirio i objasnio da je tamo ostavio nešto što mu treba. Uzeo je burmuticu i vratio se u svoje prenočište.

Kad je legao u krevet, Hida je razmišljao o tome što se upravo dogodilo i shvatio je da je upravo poremetio san bogataševog kućanstva, uključujući i sluge koji su sigurno bili iscrpljeni nakon napornog dana na poslu. Jako se uznemirio i, odlivši burmuticu, ostao budan ostatak noći duboko potresen onime što se dogodilo.

Sutradan je bio *erev Šabat* i po čitavom gradu je objavljeno da će Hida održati posebnu *draša* u *šulu* na *Šabat*. Sljedećeg jutra svi su se okupili u *šulu*. Hida je stao za govornicu. Plaćnim glasom je ispričao što se dogodilo. "Prije nego što se to dogodilo," zavapio je Hida, "znao sam da sam prilično nevažno stvorenje na ovom svijetu, ali ako želite dati novac za one koji ga u *Erec Israelu* trebaju, to je vaša odluka. Ali za mene – koji se ne mogu ni na tren kontrolirati da ne dobijem ono što želim – ja nisam dostojan da date bilo što."

Hida je svoje obraćanje završio molbom svima da mu oprostе. Zavjetovao se da za pokoru nikad više neće ni onjušiti burmut.

Kad su ljudi čuli te riječi, počeli su plakati. Nikad nisu čuli tako dirljivu i nadahnjujuću *tešuva draša*.■

Prevela Dolores Bettini

Rabbi YY Jacobson:

Narcis i nazirej

Narcizam u grčkoj mitologiji i Talmudu

Golferi

Rabin, učitelj, milijunaš i narcis igrali su golf.

Kako su napredovali terenom, sti-gli su skupinu od četiri igrača koja se kretala vrlo sporo i nije im ponu-dila da prođu ispred njih. Pozvali su zaposlenika tog golf kluba i po-stavili mu pitanje u vezi nepoštiva-nja tempa igre ove spore grupe. Za-poslenik im je objasnio da su spori golferi bili slijepi. Rabin je rekao: "O, B-g ih blagoslovio, imat ću ih u svojim molitvama." Učitelj je rekao: "Reći ću svojim učenicima koliko su inspirativni." Milijunaš je rekao: "Ponudit ću da im platim godišnju naknadu za teren." Narcis je rekao: "Zašto moraju igrati po danu i zau-zimati teren? Ako su već slijepi, za-što ne igraju noću?"

Ova mala anegdota opisuje narcis-a, osobu koja cijeli svijet vidi kao ogledalo.

Definicija

Izraz "narcizam" prvi je skovao He-nry Havelock Ellis, britanski liječnik i znanstvenik koji je živio u 19. sto-ljeću, a zatim ga je objasnio dr. Si-gmund Freud u svojoj knjizi "O nar-cizmu", (kod nas prevedenoj pod na-slovom "Narcizam") objavljenoj 1914. godine. Židovski austrijsko-ameri-čki psihoanalitičar Heinz Kohut pr-vi je skovao frazu "NPD", narcisti-čki poremećaj ličnosti, 1968. godine, opisujući osobu koja ima potrebu za beskrajnim divljenjem i obožava-njem, ima osjećaj superiornosti nad drugima, smatra da sva njezina oče-kivanja moraju biti ispunjena. Ta je osoba uvijek spremna koristiti ljude kako bi postigla svoje ciljeve i neće

joj biti problem lagati kako bi uzdi-zala samu sebe i govorila o svojim uspjesima. Ona također ne zna po-kazati empatiju prema drugima. Ta osoba često ima nagle, brze pro-mjene raspoloženja i fantazirat će o neograničenom uspjehu, novcu i moći. Može biti eksplozivna, nasi-lna, treba da joj svijet bude savršen i želi da je svi vole.

Postoje otvoreni (*overt*) i prikriveni (*covert*) narcisi. Prikriveni su voljeni i cijenjeni, ali su potajno sebični, proračunati, manipulativni, ljuti i osvetoljubivi. Prikriveni narcisi stvaraju iluziju nesebičnosti dok profitiraju od svog istaknutog polo-žaja. Iako dijele slične osnovne oso-bine s otvorenim narcisima, tj. po-trebu za pažnjom, potvrđivanjem, odobravanjem i uvažavanjem, luka-viji su u skrivanju svojih sebičnih i egocentričnih motiva. Ti narcisi us-pijevaju prevariti druge, ponekad čak i sebe, da povjeruju kako su oni poštene, altruistične i empatične osobe. Fascinantna je stvar što mno-gi narcisi čak ni ne znaju da su nar-cistični. To je duboko urezano u nji-hovu psihu i ponašanje, i to je jedini način života koji poznaju.

Danas želimo ispitati dvije priče na temu narcizma – jednu iz grčke književnosti, drugu iz Talmuda.

Mit o Narcisu

Odakle potječe izraz "narcizam"? Henry Havelock Ellis preuzeo ga je iz grčke mitologije. Grci su imali priču o mladiću po imenu Narcis, koji je bio izvanredno lijep – toliko lijep da se čak i jedno od poganskih grčkih božanstava, Eho, zaljubila u njega. (Engleska riječ "echo" dobila je ime po ovom grčkom božanstvu, budući da je navodno bila prokleta da nema vlastiti glas, već da samo ponavlja ono što drugi kažu.) Je-

dnog dana Narcis je došao do jezer-ca, gdje je po prvi puta ugledao svoj odraz u vodi. Bio je toliko očaran ljepotom svog lika da se nije htio pomaknuti, već je stajao tamo zureći i diveći se vlastitom odrazu u jeze-ru. U jednom trenutku je izjavio svom odrazu: "Volim te." Eho ga je vidjela i ponovila: "Volim te." Narcis je pomislio da mu je odraz progo-vorio, te je nastavio gledati sebe u vodi danima i tjednima. Na kraju, oduzima si život.

Pojam narcizam skovan u 19. sto-ljeću dobio je ime po tom Grku. Narcis (narcisoidna osoba) je isto tako nesposoban povezati se s bilo čime ili bilo kim, osim s vlastitim odrazom. Narcis je toliko zaljubljen u svoj odraz da nema prostora za istinsku brigu ili ljubav prema bilo čemu ili bilo kome drugome.

Pitanje: Kako utopiti narcisa? Od-govor: Stavite ogledalo na dno ba-zena.

Šimon Pravedni

Ova grčka priča nastala je oko 50. godine prije nove ere, 120 godina prije razaranja Drugog hrama. No, slična priča nalazi se u židovskim izvorima, a događa se nekoliko sto-ljeća ranije. Kraj židovske priče po-tpuno je drugačiji i prikazuje klju-čne razlike između grčke mitologije i judaizma.

Priča je tripot citirana u Talmudu (u traktatu Nedarim i Nazir u Babi-lonskom Talmudu, te u traktatu Ne-darim u Jeruzalemskom Talmudu.). Riječ je o mladom, zgodnom mu-škarcu koji je došao Šimonu Haca-diku, Šimonu Pravednom, koji je služio kao Veliki svećenik na poče-tku ere Drugog hrama, oko 300. go-dine prije nove ere.

Šimon Hacadik bio je jedan od po-

(nastavak s 26. stranice) **Rabbi YY Jacobson** **Narcis i nazirej**

sljednjih preživjelih članova "Članova Velikog sabora", koji su obnovili judaizam na početku ere Drugog hrama. Bio je legenda čak i u svoje vrijeme – smatran je najvećim Židovom svoje generacije. On je onaj koji je čuveno izjavio da "Svijet počiva na tri stupa: proučavanju Tore, molitvi i dobroti."

Nazirej

Kako bismo razumjeli priču, potrebno je kratko uvodno objašnjenje.

U ovoj se odjeljku, Naso (Knjiga Brojeva, šesto poglavlje), Tora iznosi zakone o nazireju – muškarcu ili ženi koji se predaju svetosti na posebno intenzivan način. Nazirej je bio osoba koja se, obično na ograničeno vrijeme, obvezala poštovati posebna pravila o svetosti i apstinenciji: ne piti vino ili druga opojna pića (uključujući sve što je napravljeno od grožđa), ne šišati kosu i ne onečistiti se kontaktom s mrtvima. Njezin zavjet bio je na točno određeno vrijeme (iako je mogao biti i doživotan), na kraju kojeg

bi došla u Hram, tamo odrezala i spalila kosu te prinijela poseban prinos. Samson je bio najpoznatiji od svih nazireja.

(U našoj generaciji također su postojala dva poznata židovska nazireja – Ragačover Gaon, Rabbi Yo-sef Razin (1858.-1936.), Rabin Dvinska u Poljskoj, i Rabbi David Cohen, poznat kao "Reb David Hanazir" (1887.-1972.), učenik Rabbi Avrahama Isaaca Kooka, prvog glavnog rabina Izraela, i otac dugogodišnjeg glavnog rabina Haife, Rabbi Shaara Yeshuva Cohena.)

Zgodni pastir

Šimon Hacadik je, u pravilu, bio kritičan prema nazirejima. Smatrao je da se pod uobičajenim okolnostima to ne bi trebalo činiti. To je pretežak stil života i većina nazireja će u nekom trenutku požaliti zbog svog zavjeta. Stoga nikada nije jeo od žrtava koje su prinosili. Ali postojao je jedan izuzetak opisan u Talmudu:

נדרים ט, ב: אמר שמעון הצדיק: מימי

לא אכלתי אשם נזיר טמא אלא אחד. פעם אחת בא אדם אחד נזיר מן הדרום, וראיתיו שהוא יפה עינים וטוב רואי, וקוצותיו סדורות לו תלתלים. אמרתי לו: בני, מה ראית להשחית את שערך זה הנאה? אמר לי: רועה הייתי לאבא בעירי. הלכתי למלאות מים מן המעיין, ונסתכלתי בבבואה שלי, ופחז עלי יצרי ובקש לטורדני מן העולם. אמרתי לו: רשע! למה אתה מתגאה בעולם שאינו שלך, במי שהוא עתיד להיות רימה ותולעה? העבודה שאגלחך לשמים! מיד עמדתי ונשקתי על ראשו. אמרתי לו: בני, כמון ירבו גוזרי נזירות בישראל. עליך הכתוב באומר: "איש כי יפליא לנדר נדר נזיר להזיר לה".

Šimon Hacadik ispričao je ovu priču: "Jednom je jedan mladi nazirej došao s Juga [Izraela] u Sveti Hram. Vidio sam da je imao lijepe oči, privlačan izgled i dugu, pletenu kosu. Došao je Velikom svećeniku i mudracu Šimonu Hacadiku i rekao mu da je upravo završio razdoblje nazirejstva i da će sada ošišati kosu s glave."

Šimon Hacadik ga je upitao: "Što

(nastavak sa 27. stranice) **Rabbi YY Jacobson** **Narcis i nazirej**

te natjeralo da učiniš ovaj zavjet i uništiš svoju prekrasnu kosu?"

Mladić je odgovorio: "Radio sam za svog oca kao pastir u svom gradu i otišao sam zahvatiti vodu s izvora. Počeo sam promatrati svoj odraz u vodi. Kad sam vidio koliko sam prekrasan i privlačan, kako predivno izgleda moja kosa, moj zli nagon je došao do izražaja i poticao me da se upustim u nemoralno i razvratno ponašanje, i tako uništim svoj svijet. Rekao sam svom zlom nagonu: 'Ti pokvareni! Zašto se toliko bahatiš u svijetu koji ti ne pripada, zašto si tako bahat zbog tijela koje će na kraju istrunuti u grobu, i pojest će ga crvi?! Zaklinjem se, odrezat ću ti kosu radi nebesa!'"

"Istog časa sam ustao i poljubio ga u glavu. I rekao sam: 'Neka bude mnogo više nazireja poput tebe u Izraelu.'"

Opasnost

Ovaj mladić, baš kao i grčki lik Narcis, bio je lijep i privlačan. Njegovo tijelo je bilo skladno, njegova građa izuzetna, a kosa očaravajuća. U grčkom mitu, Narcis se zaljubljuje u lik do te mjere da uništava samog sebe. U židovskoj priči, kao drastičan kontrast, zgodni pastir je itekako svjestan opasnosti obožavanja samog sebe. On zna, prema njegovim vlastitim riječima, da je u stanju pretvoriti se u osobu koja živi samo za udovoljavanje užicima, zadovoljavajući svaku svoju neobuzdanu žudnju. S tako veličanstvenom kosom i markantnim crtama lica mogao bi osvojiti koga god poželi, i kao rezultat toga, na kraju — kako je rekao — izgubiti cijeli svoj svijet. On shvaća kako lako može izgubiti svoj integritet i ravnotežu, ako uzdiže ono što će "na kraju istrunuti u

grobu."

Odlučuje učiniti nešto drastično: posvetiti svoju ljepotu B-gu. Uzima svoju kosu i spaljuje je u Svetom Hramu, kao što je tradicija svakog nazireja.

Slavne osobe

Ova talmudska priča trebala bi biti obavezno štivo za svaku slavnju osobu. Ti su ljudi naročito podložni opasnosti da žive u laži, ne dopuštajući si da uspostave stvarne odnose s ljudima koji će iskreno govoriti onima koji su popularni ili imaju moć. Svi muškarci i žene koji imaju slavu, bogatstvo i moć trebali bi duboko shvatiti ovu priču. Kad bi samo razumjeli, poput onog mladog pastira s juga, opasnosti i rizike toga da si tako lijep, tako talentiran, tako slavan, tako uspješan, tako bogat, tako briljantan, tako umjetnički nadaren, tako karizmatičan, tako očaravajuć, to bi im moglo spasiti budućnost.

A tko od nas u nekoj mjeri nije narcis? Svatko od nas — barem mogu reći za sebe — ima primjesu, ili više od primjese, narcizma, i mora se s njim svakodnevno suočavati.

U bestselleru "Kultura narcizma: Američki život u dobu opadajućih očekivanja", kulturnog povjesničara Christophera Lascha (1932. – 1994.), autor vjeruje da je naša zapadna kultura u biti postala "narcistička kultura", u kojoj smo patološki, i iznad svega drugoga, opsjednuti sobom. Dok su ljudi nekad vjerovali u žrtvovanje za nešto više od sebe — recimo za brak, obitelj, djecu — danas sve više ljudi osjeća da žele cijeli život gledati samo svoju vlastitu sliku.

Dublji uzrok

Ova priča o pastiru možda sadrži još dublju poruku o narcizmu.

Ne zna se što uzrokuje narcistički poremećaj ličnosti. Kao i kod drugih mentalnih poremećaja, uzrok je vjerojatno složen. Narcistički poremećaj ličnosti može biti povezan s odgojem, prirodom, genetikom ili psihobiologijom.

Ipak, neki znanstvenici nagađaju da on često proizlazi iz toga što osoba, svjesno ili nesvjesno, doživljava veliku prazninu u svom samopoštovanju i dostojanstvu. Kako bi popunili prazninu koju osjećaju jer ne nalaze svoje pravo mjesto u životu, i ublažili osjećaj velike nesigurnosti u svemiru koji ih jednostavno nadilazi, te su osobe razvile potrebu da se usredotoče isključivo na sebe. Ako moje "Ja" zapravo ne postoji, stvaranje prostora za "ti" previše je strašno i teško.

Ono što nas ovaj plemeniti pastir može naučiti nije samo iskrenost spoznaje što nam velika ljepota ili uspjeh mogu donijeti, već isto tako i način da se s time nosite. Ako shvatite da ovaj svijet pripada B-gu i da vas je B-g stvorio da Mu služite u Njegovom svijetu, otkrivajte da vaš identitet ima istinsku i beskonačnu B-žansku vrijednost. Ne trebate pribjegavati narcizmu. B-g vas voli bezuvjetno, i stoga možete voljeti druge na isti način. Nećete se otopiti i umrijeti ako otvorite svoje srce drugima.

Kada se pojavi vaša ranjiva i ogođena srž, nećete nećete potonuti u bezdan, nego ćete osjetiti zagrljaj B-žjih ruku.

Ako želite živjeti, morate se moći otrgnuti od vlastite slike — makar ste lijepi — i posvetiti svoj život nečemu što je veće od vašeg krhkog i prestrašenog ega.

Jer živjeti znači živjeti za nešto.■

Rabbi Chanan Morrison, Rav Kook Torah:

B-žja pristranost?

Pritužba anđela

Posljednji blagoslov *Birkat kohanim*, svećeničkog blagoslova, jest molitva da B-g bude blag prema nama pri suđenju:

"Jisa H' panav eleha" – "Neka B-g podigne lice Svoje k tebi" (Br. 6:26).

Izraz "podignuti nečije lice" hebrejski je idiom za pokazivanje posebne obzirnosti, osobito od strane suca. Je li pravedno da se židovskom narodu sudi blago, blaže nego drugim narodima?

Uistinu, Talmud (Berahot 20b) bilježi da su anđeli postavili upravo to pitanje.

"Anđeli službe upitali su Svetoga, 'Gospodaru Svemira, u Tvojoi Tori (Pnz 10:17) piše da ne pokazuješ pristranost niti primaš mito. Pa ipak, Izraelu pokazuješ posebnu obzirnost, kao što je napisano: 'Neka B-g podigne Svoje lice k tebi!'"

B-g im je odgovorio: 'Kako ne bih favorizirao Izrael? Jer sam im zapovjedio: "Kad jedete i budete siti, morate blagosloviti G-spoda, svoga B-ga" (Pnz 8:10), a oni su pedantni u tome [da kažu zahvalu] čak i za komad kruha veličine masline [iako nisu siti].'"

Kakav je značaj ove rigoroznosti koju je Židovski narod prihvatio na sebe, da kaže zahvalu nakon jela (Birkat Hamazon) čak i za mali komad kruha? Zašto bi im to trebalo donijeti poseban tretman?

Kada je blagost primjerena?

Iako blagost zvuči kao dobra stvar, to nije nužno tako. Za pogreške nas se kažnjava, ne zbog B-žje odmazde ili osvete, već kako bismo nas se usmjerilo na pravi put. Čak i kad je ne-
tko prepun zasluga i dobrih djela, blagost mu neće koristiti, pa bilo to i

za najsitnije propuste. Bez odgovarajuće mjere B-žje pravde, mi ne učimo popraviti svoje puteve i težiti sve većem savršenstvu.

Postoji, međutim, situacija kada odsustvo B-žje pravde neće imati negativan učinak. Ovaj slučaj uključuje pojedinca koji će nastaviti težiti poboljšanju samog sebe čak i bez B-žjeg poziva na buđenje za introspekciju i moralno preispitivanje.

Takva osoba mora steći osobinu *hakarat ha-tova*, iskrene zahvalnosti. Kada se primijenjuje na B-ga i Njegovu dobrotu, ova je osobina vrhunac moralnosti. Naš osjećaj zahvalnosti pojačava se kada osjetimo da smo primatelji nezasluzene dobrote i suosjećanja. A jedini način na koji možemo uzvratiti za ovu uslugu jest duhovnim i moralnim napredovanjem, ispunjavajući tako B-žju volju.

Zahvalna osoba prepoznaje da B-žja velikodušnost nije proporcionalna njezinim postupcima. Ova B-žja blagost ne samo da će je spriječiti da postane ležerna u svom ponašanju, već će je potaknuti da radi još jače na poboljšanju sebe, budući da ima dodatan razlog da bude zahvalna na B-žjim putevima.

Sada možemo razumjeti B-žji odgovor anđelima. Objašnjenje da židovski narod zaslužuje posebnu obzirnost jer izgovara blagoslove čak i na komadić kruha veličine masline nije samo neki oblik B-žjeg "oko za oko". Umjesto toga, njihovo ponašanje ukazuje na profinjenu zahvalnost za B-žju dobrotu za njihovo fizičko uzdržavanje, čak i jaču od one koju Tora zahtijeva.

Test zahvalnosti

Ovdje je prisutan i dodatni faktor. Kada prijestupi prođu nekažnjeno,

dogadaju se dva proturječna procesa. S jedne strane, nezasluzena blagost pojačava naš osjećaj zahvalnosti. S druge strane, može nas obuzeti osjećaj da se naša djela ne uzimaju u obzir – pa zašto se truditi oko moralnog napredovanja i duhovnog rasta?

Koji će osjećaj prevladati? Pojedinaac obdaren snažnim karakternim osobinama pomislić će: "Dugujem B-žjem suosjećanju; stoga moram udvostručiti svoje napore da se poboljšam." S druge strane, slabija će osoba biti zavedena pogrešnim osjećajem da B-g ne nadzire u potpunosti naša djela.

Kako možemo utvrditi koji će način razmišljanja pobijediti? Evo jednostavnog testa. Ako osoba prepoznaje B-žju dobrotu čak i kada sve njezine potrebe nisu ispunjene, to je siguran znak da je obdarena snažnom osobinom zahvalnosti. Takva osoba ispravno razumije B-žji odnos prema Svojim stvorenjima i prepoznaje da B-g sve čini za dobro. U ovom slučaju, možemo biti sigurni da će u sukobu između ova dva osjećaja – zahvalnosti za B-žju blagost i zabludjelog dojma ograničene B-žje providnosti – prevladati pravi osjećaj zahvalnosti.

Dakle, osjeća se potreba za izražavanjem zahvalnosti čak i za nešto sasvim malo – čak i komadić kruha veličine masline – unatoč činjenici da je osoba još uvijek gladna i njezine potrebe nisu u potpunosti zadovoljene; jasno je da je njezin prirodni osjećaj zahvalnosti jak i zdrav. Židovski narod, koji izgovara *Birkat Hamazon* čak i kada nije sit, pokazuje svoj urođeni mentalitet *hakarat ha-tova*, i uvijek će ispravno tumačiti B-žju blagost i posebnu obzirnost. ■

Rabbi David Wolpe

Samsonova pogreška – I naša

Znamo koliko je veliko iskušenje vjerovati u materijalni svijet. Svi mi žudimo za stvarima i na nekoj razini vjerujemo da će nas dobro organizirane stvari učiniti sretnima i zaštititi nas.

To je možda najdirljivije pitanje koje je postavljeno u Bibliji, iako ga je postavio netko tko se nije isticao mudrošću. U haftari od ovog tjedna, nakon što se anđeo ukaže neplodnoj ženi i obeća joj dijete, njezin suprug Manoah moli za još jedno pojavljivanje anđela. Jer želi znati: "Što da činimo s djetetom koje će nam se roditi?" (Suci 13,8)

Koji se roditelj nije zapitao isto, gledajući dijete i pokušavajući shvatiti kako da odgovorno i dobro odgoji to dijete za njegovo odraslo doba? U ovom slučaju drugačije je to što je ovo dijete Samson, čiji život ilustrira duboku istinu koja je, također u skrivenom obliku, sadržana u ovom dijelu Tore.

Samson je obavezan na život nazireja. Nazirej se odriče određenih fizičkih iskustava - pijenja vina, šišanja kose i dolaska u doticaj s mrtvim tijelom, što bi ga učinilo nečistim (o tome više za trenutak.) Međutim, ovo odricanje je u suprotnosti s prirodom djeteta rođenog Manohu i njegovoj ženi.

Samson je čudo tjelesne građe. On ugleda ženu i donese odluku da je želi. Kažnjava one koji ga uvrijede tako da uhvati 300 lisica i postavi na njih baklje da spale polja njegove žrtve. Spava s prostitutkom i kad ustane, iščupa gradska vrata iz njihovih šarki. Nijedan lik u Bibliji ne predstavlja, do te mjere, silno mišićavog junaka holivudskih filmova i grčkih mitova kao što to predstavlja Samson.

Ono što mu nije jača strana, međutim, je snaga karaktera. On je suprotnost izreke: "Duh je voljan, a tijelo je slabo." Kod Samsona je tijelo jako,

ali duh je slab. On konstantno nije u stanju promišljati, biti odmjeran, čak i ako je njegova naglost tu samo zato da ga riješi gnjavaže. Dalila ga u biti gnjavi da joj otkrije tajnu svoje snage, što joj on na kraju i povjerava. Kao što bi nam brijač suflirao: Isti onaj čovjek koji je u stanju osvojiti grad nije u stanju pobijediti vlastite porive.

Kakvo je obrazovanje trebalo Manohu od anđela da ga prenese svoj djeci? Jedan snažan odgovor nalazi se u ovom dijelu Tore i povezan je kako za životom Samsona, tako i sa dubokom idejom koju je židovstvo uvelo u svijet poganstva.

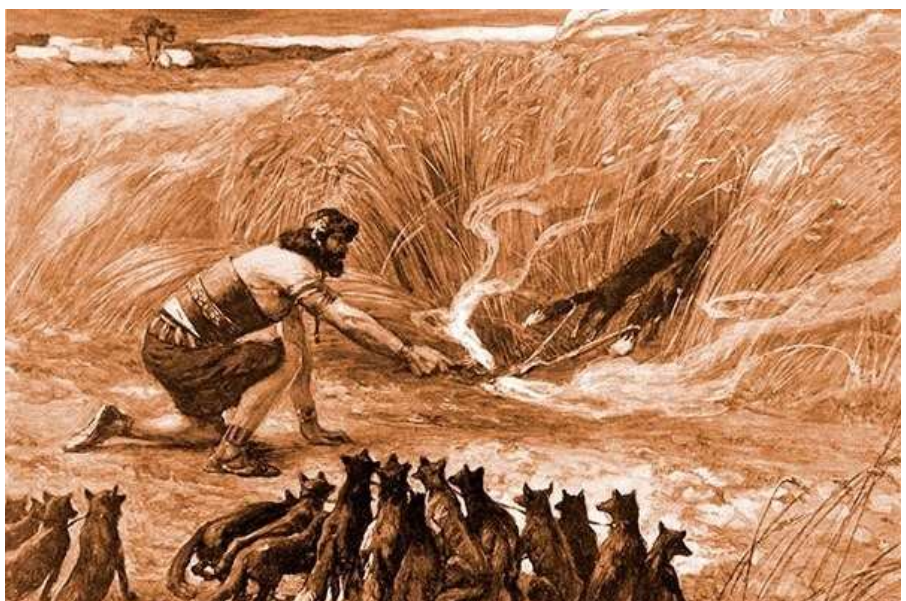
Odjeljak Tore nam kaže da leš onečišćuje, čini osobu ritualno nečistom. Od rabina učimo da je leš *av tuma*, najonečišćujuće od svega nečistog. Rabbi S.R. Hirsch komentira da je razlog zašto je leš *av tuma* to što je leš ljudsko biće kao tek tijelo. Najveće obeščašćenje je vjera u čistu tjelesnost. Nema duha, samo tvar.

Izrael je ušao u svijet u kojem je vladalo ono vidljivo. U Egiptu su čak i mrtvaci bili mumificirani i za njih su bili građeni gradovi. Sam zagrobni život učinjen je vidljivim. I sada dolazi narod, Izrael, koji inzi-

stira da najveća stvarnost u idolo-pokloničkom svijetu nije ono što se može vidjeti već ono što se ne može vidjeti. Ono što ne možete ni zamisliti. Čak i kod ljudi, ono najvažnije kod njih nije njihova materijalna prisutnost, već nematerijalna suština.

Znamo koliko je veliko iskušenje vjerovati u materijalni svijet. Svi mi žudimo za stvarima i na nekoj razini vjerujemo da će nas, ako stvari ispravno organiziramo, one učiniti sretnima i zaštititi nas. To je slično Samsonovoj adolescentskoj sigurnosti da mu se, ako je dovoljno snažan, ništa loše ne može dogoditi.

Parša Naso nam kaže: "Na dan kad je Mojsije završio postavljanje šatora" (Brojevi 7,1). Naravno, bilo nam je rečeno da je Becalel izgradio šator, a ne Mojsije. Ali rabini kažu da su Mojsijeve zasluge pridobile B-žu prisutnost da uđe u šator i stoga ga je on sagradio. Evo što je Samson trebao naučiti i čemu roditelji trebaju podučiti: čak je i materijalni blagoslov izgrađen na nematerijalnom. B-ža prisutnost načinila je šator; suosjećanje stvara zajednicu; ljubav čini dom. Najvažnije stvari koje treba vidjeti su one koje se ne može vidjeti.■

Rabbi Shlomo Carlebach:

Svetost zemlje i njenog naroda

Jaakov nije Rahel predao spoznavu da Jisrael pripada nama, nego duboku, duboku povezanost, povezanost od koje se ne može odustati.

Svi narodi svijeta, kada su protjerani iz svoje zemlje, traže drugu zemlju. Zašto? Zato što je ta zemlja pripadala njima, ali kada im je oduzeta, oni će naći drugu u kojoj će živjeti. Za nas i Erec Jisrael povezanost je vrlo duboka. Mi možemo biti odvojeni od nje 2.000 godina, ali povezanost ostaje.

Svi znaju da Erec Jisrael ima sve vrste *kedušot* (svetosti), prije svega, ima *kedušat avot* (svetost naših predaka), Avrahama, Jichaka i Jaakova, B-g im je dao zemlju. Onda je tu *keduša klal Jisraela*, cijelog Izraela. I onda je sam Erec Jisrael svet, *Midraš* kaže nešto lijepo. Ne nalazimo da se Erec Jisrael spominje prije Avrahama avinu. Postoji učenje od Ray Leible Eigera. On kaže, dok ne upoznam djevojku koju najviše volim, ne treba mi posebno mjesto. Kada upoznam djevojku koju najviše volim, poželim neko vrlo posebno mjesto da budem s njom. On kaže, sve do Avrahama, B-g nikada nije bio tako blizak s nekime da mu je trebalo posebno mjesto. Ali, kad se Avraham pojavio na pozornici, tada je B-g poželio mjesto gdje bi mogao razgovarati s Avrahamom. Želim ovo reći nešto malo drugačije. Zamislite, imam mjesto koje mi je omiljeno, koje neću nikome pokazati. Pokazat ću ga jedino djevojci koju najviše volim. Dakle, u osnovi, Erec Jisrael je zemlja s koje *Ribono Šel Olam* (B-g) nikada ne skida Svoje oči. On je to mjesto pokazao Avrahamu Avinu.

Svi pitaju, zašto nam je B-g oprostio grijeh sa Zlatnim teletom, a nije nam oprostio grijeh uhoda?

Zamislite, jako volim neku djevojku. I ona mi kaže, ja nisam dobra. Mogu joj to oprostiti, mogu je razumjeti. Ali, zamislite da joj pokažem ono mjesto koje najviše volim, a ona kaže kako je to odvratno mjesto! To ne mogu oprostiti. To znači da ona nije povezana s dubinom moje duše. Kad smo rekli da je tele B-g, B-g nam je oprostio. Ali kada nam je B-g

pokazao mjesto koje B-g najviše voli, a mi smo rekli da ono nije dobro, to On ne može oprostiti.

Svi pitaju, kako smo mogli izvesti *korban Pesah* (žrtvovanje Pashalnog janjeta) u Egiptu? Mi smo napravili *korban Pesah* u noći kad nas je B-g izveo iz Egipta. No, nije nam dopušteno jesti *korban Pesah* izvan Jeruzalema! U svetom Zoharu postoji *Midraš*. Tora nam govori: "Ja sam vas nosio na orlovim krilima." Zohar pita, kada nas je B-g nosio na orlovim krilima? Četrdeset godina smo se vucarali pustinjom! Stoga Zohar odgovara. Dok smo bili u Egiptu, došli su oblaci i podigli svakog Židova i prenijeli nas u Jeruzalem, i mi smo jeli *korban Pesah* u Jeruzalemu. Zatim smo bili vraćeni. A onda smo izašli iz Egipta.

Rekao sam prijatelju da na Pesah ujutro, kada hodaš do *šula* (sinagoge) i sretnes drugog Židova i osjetiš se povezanim s tim Židovom, vjerojatno, sinoć kada su te oblaci odnijeli u Jeruzalem, vidio si tog Židova i domahnuli ste jedan drugome kroz oblake.

Kada je Erec Jisrael primio *kedušu klal Jisraela*? U noći Pesaha. U noći *korban Pesaha*. Jer, da bi napravili *korban Pesah*, potrebno je da žitelj bude u Erec Jisraelu. To je noć Pesaha. Kada su svi Židovi prvi put došli u Erec Jisrael, tada je Erec Jisrael primio svoju *kedušu* kao vječni dom Izraelskog naroda.

Avraham Avinu rekao je B-gu: "Kako ću znati da ću naslijediti zemlju?" Ja se uvijek pitam: Avraham nije naslijedio zemlju - njegova su djeca naslijedila zemlju! Avraham je trebao reći B-gu: "Kako ću znati da ćeš mi Ti dati zemlju?", a ne "naslijedi-

diti" je. Moj je odgovor: Avraham je dobio Erec Jisrael na razini *kedušat ha-arec*, svetosti zemlje. Ali, Erec Jisrael, na razini *klal Jisraela*, to Avraham naslijeđuje od nas.

Načelno, otac ne naslijeđuje od svoje djece, osim ako, ne daj B-že, djeca umru za njegova života.

Svi znaju da je Avraham vidio *galut* - izgnanstvo, i da je vidio dolazak Mašijaha. Od sve Židovske djece koja su umrla u egzilu, u Auschwitzu, od sve te djece koja su umrla - od njih je Avraham avinu naslijedio Erec Jisrael. Na to je mislio kad je upitao: "Kako mogu znati da ću naslijediti zemlju?"

Avraham je pitao B-ga: "Tko će biti posljednji prije nego što Mašijah dođe?" B-g je odgovorio: "Ti ćeš biti taj." Svim tim dušama koje su umrle, dajući Erec Jisrael natrag Avrahamu avinu, Avraham ga predaje natrag. Način na koji nam ga predaje je: "**Idi iz svoje zemlju, iz doma svog oca.**" Kad naslijedim od mog *zeide* (djeda) ja to naslijeđujem jer to pripada meni. Ali, kad se to vraća Avrahamu, to se vraća natrag prema "**idi u svoju zemlju**". Naša generacija naslijeđuje od Avrahama. Cijeli pokret *tešuva* (povratka Židovstvu) počeo je nakon Auschwitza, nakon što su djeca Erec Jisrael vratila Avrahamu avinu, a Avraham ga je dao nama. Način na koji nam ga je vratio je "Leh leha" - ("**Idi**") - neka bi nam B-g dao snage da ostavimo cijeli svijet iza sebe, i odjurimo u Erec Jisrael.

Tako je bolno, jer mi je tako jasno da ljudi koji vode izraelsku vladu ne znaju što zapravo dovodi ljude u Izrael. Ministar turizma mi je pokazao letak koju objavljuju, sliku plaže u Tel Avivu. Rekao sam mu: uz dužno poštovanje, ako čovjek traži djevojke u bikiniju, otići će na druga mjesta. Mislite li da itko dolazi u Erec Jisrael zbog toga?

Tu nastupa Avraham Avinu.■

(nastavit će se)

Prevela Tamar Buchwald

Rabbi Shaul Youdkevitch, Live Kabbalah:

Tjedni Zohar: Bamidbar

Paraša (priča) Naso, nas podučava tajni ostvarivanja ciljeva i ispunjenja, kako pojedinaca tako i društva.

Paraša Naso (podići, uzdići) obično se čita nakon blagdana Šavuota. Ona se bavi se s nekoliko različitih tema, i dojam je da među njima ne postoji povezanost. *Paraša* započinje opisom plemena Levi, plemena koje je potpuno posvećeno radu u Hramu i podučavanju Tore. Neke od glavnih tema su:

Način na koji lopov okajava svoj nedjela: "Svaki muškarac ili žena koji na bilo koji način počini nepravdu drugome i time je nevjeraan Vječnome, kriv je" (Brojevi 5,6). Tora daje načine za priznavanje i obeštećenje kako bi se okajali nečiji grijesi.

Čistoća izraelskog tabora: Kako ljude s bolestima nečistoće držati izvan tabora do njihovog ozdravljenja?

Sota: Kako sprati sumnju s udane žene da je prevarila svoga muža.

Nazir: osoba koja se posvetila B-gu (redovnik) izbjegavanjem grožđa, alkohola i šišanja.

Svećenički blagoslov

Prinosi koje su vode dvanaest plemena prinijeli za gradnju Miškana (Šatora, prijenosnog Hrama kojeg su Izraelci nosili u pustinji).

Naša *paraša* opisuje situacije u kojima smo u jednom trenutku uzvišeni, a u sljedećem uniženi, i time podrazumijeva mogućnost koju nam je dao Šavuot - mogućnost da u našim životima učinimo promjenu kakvu su Izraelci učinili kada su napustili Egipat. Odjednom su se prebacili iz svijesti robova - koja podrazumijeva strah, bijes, frustracije, zavist, ogorčenost, itd. - u svijest slobode i vječnog života, koja nam je dana na go-

ri Sinaj. Ova vrsta svijesti opisana je u Midrašu kao život bez smrti בילע ("המוות לנצח") pa nismo mogli shvatiti kako je takva stvarnost prije doživljavanja.

Mi takvu vrstu promjene nazivamo velikim iskorakom ili kvantnim skokom, što nam je poznato iz fizike, i govori o elektronima koji preskaču s jedne razine na drugu. Takav skok zahtijeva ulaganje velike količine energije, a to je poruka naše *paraše* - mi imamo moć da učinimo takav skok i promijenimo našu stvarnost.

Kao što smo rekli u gornjem tekstu, Tora nam pripovijeda o supruzi koja je iznevjerila svog supruga. Kad njezin suprug posumnja da je ona tako postupila, on ju dovodi pred Velikog svećenika koji joj daje posebnu vodu. Ako voda postane gorka tada "... će joj trbuh naoteći i njezina će utroba pobaciti, i ona će postati prokletstvo ... Ako se, međutim, žena nije okaljala, već je čista, ona će biti oslobođena krivnje, i moći će imati djece".

Pitanje "gorke vode" je već prije spomenuto, kada su se Izraelci spasilili od Egipćana, te iscrpljeni i žedni dospjeli u mjesto koje se zove Mara, no voda je tamo bila gorka. I kad

Moše zazove B-ga i zatraži pomoć, B-g mu pokazuje stablo koje Midraš identificira kao Drvo života, te Moše baca drvo u vodu i time ona prestaje biti gorka. Namjena je te priče da nas nauči da kad god nam se učini da je život loš i gorak, mi moramo okusiti Drvo života i onog časa kad osjetimo njegov okus znat ćemo da smo uspjeli napraviti kvantni skok.

Zohar objašnjava da smo mi ta žena koja je iznevjerila svog muža i da se nalazimo u završnoj fazi procesa izbjavljenja koji uključuje ispijanje vode o kojoj smo govorili. I Zohar spominje izreku koju se pripisuje Rabi Šimonu, da je biti u našoj generaciji i prokletstvo i blagoslov ר' שמעון נשא ידיו בכה ואמר אוילמי שיהיה בדור הזה ואשרי מי שיקרה ויכול להימצא בדור הזה. Kako to može biti? Blagoslov i prokletstvo zajedno su u toj svetoj vodi - da od te vode jedna žena može pobaciti, a druga će imati dijete. Za nas je upravo sada vrijeme da odlučimo koju vrstu vode želimo okusiti, kakvu vrstu stvarnost želimo za sebe - gorku ili slatku. Šavuot nam omogućuje da napravimo taj kvantni skok i odaberemo stvarnost ljubavi, radosti i povezanosti sa svjetlom Stvoritelja.■

Prevela Tamar Buchwald

Biseri hasidske mudrosti

Mudrac Hilel kaže, "Ne čini drugome ono što ne želiš da učine tebi. To je cijela Tora, a ostatak je komentar." Mudrost B-ga je usmjerena prema jednom cilju: da nas nauči kako da volimo, da prerastemo naše materijalne granice i dođemo do duhovnijeg okruženja. Takvo je putovanje moguće jedino uz pomoć duše, a ljubav je jezik koji moramo naučiti na tom putu. Ljubav je način na koji razgovaramo s B-gom. Kad pogledate u nečije oči i volite tu osobu, vi transcendirate fizički svijet i povezujete se s B-gom.

Ljubav je mnogo više od samilosti prema drugoj osobi. Ona nadilazi razmjenu srdačnosti. Ona je mnogo više od postupanja prema drugima onako kako biste postupali prema samome sebi. Ljubav je B-žje djelo, jedinstveni način da nahranite dušu druge osobe, hraneći istovremeno i svoju. ■

~ R. Menachem Mendel Schneerson

Plivač

Dogodilo se ovo davno, kada je unuk jednog starog rabina bio svega nekoliko godina star. Dječak je ušao u sinagogu i prvi puta vidio velikog cadika, Jichaka iz Vorkija kako moli. Sav zadihao i očiju ispunjenih nevjericom, dotrčao je do svog djeda i upitao ga kako je moguće da veliki cadik moli tako jednostavno i tiho, bez ikakvog vidljivog izraza molitvenog zanosa.

Nakon što se malo oporavio od iznenađenja, u djedovim očima zasja sreća i ponos. On podigne unuka u krilo, pa mu tihim glasom objasni:

"Drago moje dijete, kada netko ne zna plivati, ili je loš plivač, tada on mora snažno mlatarati rukama po vodi, kako bi se uopće održao na površini. Međutim, kad se nađe u istoj takvoj situaciji, čovjek koji je u potpunosti savladao plivačku vještinu jednostavno se opusti i prepusti struji da ga ona sama nosi." ■

Kad ponestane istine na svijetu,
onaj koji želi okrenuti leđa zlu
nema izbora.

On je primoran izigravati budalu. ■

~ R. Nahman iz Breslova

Bisere sakupio i preveo Nenad Vasiljević

Alan Morinis

Program musara

Svjesnost – Zehirut

Biti na oprezu da se ne upadne u duhovni ponor.

Uporno opterećivanje poslovima kako ne biste imali vremena da promislite ili razmotrite u kojem pravcu idete jednako je od sredstava i lukavstava kojima se služi jecer hara. (Rabbi Moshe Chaim Luzzatto, Put pravednoga)

Rabin Luzzatto svoju knjigu *Put pravednoga* temelji na kazivanju rabina Pinhasa ben Jaira u Talmudu (*Avoda Zara 20b*):

Učenje Tore vodi k oprezu.

Oprez vodi k gorljivosti.

Gorljivost vodi k čistoći.

Čistoća vodi k umjerenosti.

Umjerenost vodi k neiskvarenosti.

Neiskvarenost vodi k posvećenosti.

Posvećenost vodi k poniznosti.

Poniznost vodi k strahu od grijeha.

Strah od grijeha vodi k svetosti.

Svetost vodi k svetosti duha.

Svetost duha vodi k uskrsnuću mrtvih.

Put pravednoga stoga započinje istraživanjem duhovne osobine koja je na hebrejskom poznata kao *zehirut*, i koja se različito prevodi kao "oprez", "pažnja", ili "svjesnost". Rabin Luzzatto čitavo svoje djelo započinje tom osobinom zato što je *zehirut* temeljni unutarnji pristup i kamen temeljac musarske prakse.

Kao što nam to riječi "oprez" ili "pažnja" prenose, *zehirut* se u musarskoj literaturi povezuje s hrabrenjem samoga sebe da ispitete svoje postupke kako biste utvrdili jesu li oni ispravni i poželjni, ili nisu. Često se upotrebljava ilustracija kako kroz život ne bismo trebali ići kao da smo slijepi, već da bismo morali dobro paziti na svoje ponašanje i učiniti sve što je u našoj moći da osiguramo da sve što od nas izlazi bude zdravo, a ne manjkavo. Upravo kao što će čovjek biti vrlo pažljiv dok se kreće svijetom kako ne bi upao u kakvu rupu u zemlji, ili se zaletio u zid, ili pak došao preblizu nečem opasnom, tako i mi moramo biti oprezni i pažljivi kako bi svako naše djelo bilo doprinos dobrome, a ne (ne daj B-že) prijestup.

S tog stanovišta, glavna je točka *zehiruta* "introspektivna osobna spoznaja što je dobro, a što loše." Ovo tumačenje daje kvalitetu izrazitog etičkog gledišta, a ono podrazumijeva da ćete se, jednom kada ste u stanju razlučiti što je dobro, a što zlo, potruditi da se zadržite na dobrim postupcima. Budite na oprezu kako vama ne bi zavladaile vaše pri-

rodne sklonosti i navike. Razmotrite i ispitajte svoje puteve, kako biste svoje sklonosti držali pod kontrolom i mogli njima upravljati.

Etički kodeks

Ovo je tradicionalni musar i bez sumnje je ispravan. Pa ipak, čini mi se da ta pouka, mada u potpunosti ispravna, nije baš toliko korisna. To je ona vrsta savjeta koju ja uspoređujem sa onim kada depresivnoj osobi kažete da se razvedri. To može biti ispravno rješenje, no ono jednostavno neće imati puno utjecaja. Čak i ako znamo da ćemo biti bolji ljudi, i svijet bolje mjesto "ukoliko se zadržimo u zadanim granicama", ta spoznaja vjerojatno neće imati velikog utjecaja na preobražaj, toliko dugo dok bude ostala isključivo u sferi informacije.

Kada bi bilo dovoljno reći 'budi pažljiv' pa da stisak nesvjesnih navika popusti, onda navike ne bi bile nepopustljive prepreke duhovnoj punini, kao što jesu. Većina od nas već zna i prihvatila je istinitost te tvrdnje. No, to ne pomaže puno da nas dovede bliže ciljnoj ravni. Ista ona tvrtka Enron koja je doživjela krah u etičkom skandalu imala je 62 stranice etičkog kodeksa. Saznanje o tome što je ispravno je bitno, no nije dovoljno.

Rasvijetljena Svijest

Etičko tumačenje *zehiruta*, mada je najčešće tumačenje, nije i jedino. Rabin David ben Yehoshua Maimonides pruža nam drugačiji pogled

na to – ne tako da protuslovi ovom tumačenju, već da našu pažnju upravi na nešto drugo. Ovaj rabin Maimonides bio je vođa egipatskih Židova, posljednji za kojega znamo iz loze obitelji Maimonides. Napisao je knjigu škakljivog naslova *Vodič za izdvajanje* (koji je zapravo njegovo tumačenje onog istog talmudskog kazivanja rabina Pinhasa ben Jaira koje Rabin Luzzatto istražuje u *Putu pravednoga*).

Rabin David Maimonides smatra da je osobina *zehiruta* povezana s idejom o "rasvijetljenosti." On to razumijevanje izvodi iz hebrejskog korijena *zahar*, koji znači "sjajiti se." (Isti se korijen pojavljuje u imenu mističkog teksta, Zohara, doslovno "blis-tav, sjajan" kao u Daniel 12,3.)

Prevođenjem *zehiruta* kao "rasvijetljenosti" umjesto kako je uobičajeno "oprez," može izgledati kao da nam rabin Maimon nudi radikalnu reinterpretaciju *zehiruta*. Ali nije tako. On još uvijek od nas traži da obratimo veliku pažnju na stvarnost svakog izbora pred kojim se nađemo u životu, što jednako uključuje odluke najvišeg stupnja o izboru iz-

među života i smrti, kao i dileme što izabrati za desert. On i dalje želi da težimo za visokim etičkim ponašanjem. Ono po čemu se njegov pristup razlikuje je to da umjesto da svoju pažnju obraćamo na same postupke, on nas poziva da budemo svjesni *kvalitete uma*, iz kojega donosimo naše procjene i odluke.

Neke se odluke donosi rasvijetljene svijesti, a neke nastaju kada su sva svjetla pogašena i možda nikoga nema kod kuće. Kao ljudska bića, mi imamo dar slobodne volje, no samo do granice kada se predamo pred okovima navike, ili se predamo da nas porobe naše želje, te ograničavamo ili se čak odrekne-mo slobodne volje koju imamo kao mogućnost.

Ono što učimo iz jezgrovitog sažetka Rabi Pinhasa ben Jaira o duhovnom putu jest to da je *zehut* početna točka za stvarnu duhovnu praksu. Učenje rabina Maimonidesa za mene znači da se uistinu moramo potruditi donijeti ispravnu odluku, no razmišljajući o tome, uvidjet ćemo da naša sposobnost da donesemo takve odluke u potpunosti ovisi o tome da li smo u datom trenutku budni i na oprezu.

I suprotno je, čini se, istina: bez obzira koliko netko bio u stanju razlikovati dobro od lošega, potrebna je posebna osobina svjesnosti da se obrati pažnja i da se donese pravilna odluka u datom trenutku. Koliko smo puta čuli (ili rekli) nešto poput, "Znao sam da to nije dobro. No u žaru tog trenutka..."

Koliko li je to sudbonosnije kada nastojimo odabrati nešto što se na neki način razlikuje od naše ležerne navike. Ako nam je svjesnost postala sumorna i otupjela, onda je mnogo vjerojatnije da će našim odabirom rukovoditi navika i želja.

U vezi toga čujmo riječi koje je izrekao rabin Ephraim David Becker, na skupu o musaru u New Yorku, u lipnju 2003. godine:

Osoba koja ne živi u sadašnjem trenutku, koja ne proživljava uzajamno djelovanje koje se događa u ovom trenutku, ne može imati koristi od onoga što musar ima za ponuditi. Kada izgubite stvarnu interakciju, vi gubite mogućnost napredovanja. To se sve događa sada i ovdje.

Rabin Becker kaže da je osobina da se bude prisutan u svakom trenutku – još jedan valjani način da zamislimo *zehirut* – preduvjet za svo djelo musara, jer da bismo sebe usmjerili i napravili istinski izbor, moramo moći biti svjesni onoga što se u nama budi *prije* nego li se to uobliči.

Rabin Yosef Yozel Horwitz, Alter iz Novardoka, naziva to trenutkom u kojem se rađa pobuda. U što ranijoj fazi razvoja postanete svjesni sklonosti ili pobude, to će ona manje biti uobličena, a vi ćete imati više mogućnosti izbora da je izrazite ili ne, te načina na koji ćete je uobličiti. Ovo je neophodno za upotrebu donošenja izbora kao duhovne prakse. ■

Iz domaćeg tiska

AFERA DREYFUS

Francuska nakon 130 godina želi ispraviti nepravdu nanесenu židovskom satniku

Index, 3.6.2025.

FRANCUSKI parlament jučer je podržao zakon kojim bi se Alfred Dreyfus, nekadašnji satnik u francuskoj vojsci, posthumno promaknuo u čin brigadnog generala. Dreyfus je 1894. godine nepravедно osuđen za izdaju, što predstavlja jedan od najozloglašenijih činova antisemitizma u povijesti zemlje.

Donji dom Nacionalne skupštine jednoglasno je odobrio zakon, koji se smatra simboličnim korakom u borbi protiv antisemitizma u modernoj Francuskoj. Nacrt zakona predložio je bivši premijer Gabriel Attal, koji predvodi centrističku stranku Renesansa. Da bi promaknuće stupilo na snagu, još ga mora odobriti Senat.

"Antisemitizam nije stvar prošlosti"

Simbolično promaknuće Dreyfusa, čija je osuda uslijedila usred raširenog antisemitizma u francuskoj vojsci i širem dru-

štvu krajem 19. stoljeća, dolazi u vrijeme novog rasta antisemitizma.

"Promaknuće Alfreda Dreyfusa u čin brigadnog generala predstavljalo bi čin reparacije, priznanje njegovih zasluga i ođavanje počasti njegovoj predanosti Republici", naveo je Attal, koji je bio najmlađi francuski premijer.

"Antisemitizam koji je pogodio Alfreda Dreyfusa nije stvar prošlosti", rekao je Attal, čiji je otac bio Židov.

Prvo osuđen na doživotni zatvor

Dreyfus, 36-godišnji vojni satnik iz regije Alsace u istočnoj Francuskoj, optužen je u listopadu 1894. godine za ođavanje tajnih informacija o novoj topničkoj opremi njemačkom vojnom atašeu. Optužba se temeljila na usporedbi rukopisa na dokumentu pronađenom u njemačkom košu za smeće u Parizu.

Dreyfus je izveden pred sud usred žestoke antisemitske kampanje u tisku. Romanopisac Émile Zola napisao je tada svoje poznato otvoreno pismo J'accuse (Optužujem) u znak podrške satniku.

Unatoč nedostatku dokaza, Dreyfus je proglašen krivim za izdaju te osuđen na doživotni zatvor u zloglasnoj kaznenoj koloniji Vražji otok u Francuskoj Gvajani i javno lišen čina. No, potpukovnik Georges Picquart, šef obavještajnih službi, ponovno je istražio slučaj u tajnosti i otkrio da je rukopis na inkriminirajućoj poruci bio rukopis drugog časnika, Ferdinanda Walsina Esterhazyja.

Umró je 1935. godine

Kada je Picquart predstavio dokaze glavnom stožeru francu-

ske vojske, izbačen je iz vojske i zatvoren na godinu dana, dok je Esterhazy oslobođen.

U lipnju 1899. godine Dreyfus je vraćen u Francusku na drugo suđenje. Ponovno je proglašen krivim i osuđen na 10 godina zatvora, prije nego što je službeno pomilovan – iako ne i oslobođen optužbi. Tek 1906. godine, nakon mnogih preokreta, Visoki žalbeni sud poništio je izvornu presudu i oslobodio Dreyfusa.

Vraćen mu je čin satnika i služio je tijekom Prvog svjetskog rata. Umró je 1935. godine u dobi od 76 godina.■

Pritisci i pretnje palestinskih grupa: Odloženi Dani izraelskog filma u Beogradu

B92, 29.5.2025.

Dani izraelskog filma u Beogradu koji je trebalo da se održi od 4. do 6. juna u Beogradu odloženi su zbog pretnji, pritisa i zastašivanja organizatora koje dolaze od propalestin-skih grupa, saopštila je Ambasada Izraela u Srbiji.

"Sa žaljenjem vas obavještavamo da su Dani izraelskog filma u Beogradu, zakazan za slede-

ću nedelju u Domu omladine odloženi.

Ova odluka je doneta nakon pritisa, pretnji i zastrašivanja propalestinskih grupa koje žele da skrajnu izraelsku kulturu", navodi se u saopštenju izraelske ambasade.

Kako su naveli u saopštenju, Dani izraelskog filma nastali su pre 25 godina da bi se podelile priče iz izraelskog društva, jevrejskog i arapskog, religio-

znog i svetovnog, modernog i tradicionalnog.

"Oni su ogledala složene, raznolike nacije koja se usuđuje i da kritikuje sebe. Činjenica da je ovakav festival ugrožen pokazuje dokle idu Palestinske grupe da bi ugušile debatu. Oni propagiraju naracije Hama-sa, manipulišu činjenicama i šire strah. Kao što je istorija pokazala, kada se glasovi utišavaju i priče zabranjuju, pitanje je vremena kada će ljudi po-

stati mete", navodi se u saopštenju izraelske ambasade.

Iz Ambasade ističu da veruju da će se Dani izraelskog filma vratiti u Beograd, sa više filmova i umetnika koji će lično doći.

Ranije je najavljeno da će se Dani izraelskog filma održati od 4. do 6. juna u Domu omladine, a na repertoaru je bilo šest nagrađivanih filmova na temu ljubavi, braka i porodičnih odnosa.■

STANLEY FISHER Preminuo jedan od najuticajnijih svetskih ekonomista

B92, 2.6.2025.

Poznati svetski ekonomista Stenli Fišer preminuo je u 82. godini, potvrdio je njegov sin za Njujork tajms i rekao da su uzrok smrti komplikacije povezane sa Alhajmerovom bolešću.

Njegov akademski rad iz 70. godina prošlog veka pokazao se revolucionarnim jer je podržavao ideju da aktivističke centralne banke mogu da stimulišu ekonomiju, čime je postao vodeća figura u novokejnzijskoj ekonomiji, prenosi Fajnenšel tajms (FT).

Među Fišerovim učenicima na MIT su bili bivši ministar finansija Sjedinjenih Američkih Država Lari Samers, bivši predsednik FED Ben Bernanke, kao i bivši predsednik Evropske centralne banke i italijanski premijer Mario Dragi i sadašnji guverner Banke Japana Kazuo

Ueda.

"Njegova mudrost je oblikovala generacije kreatora politike i ojačala globalnu saradnju", objavila je predsednica Evropske centralne banke Kristin Lagard na društvenim mrežama.■